

Programma

BEGROTING 2025

**Gemeente Boekel
St. Agathaplein 2
5427 AB Boekel**

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		1
Hoofdstuk 1	Inleiding	2
1.1	Leeswijzer	2
1.2	Budgetcyclus	2
1.3	Functies van de begroting en jaarstukken	3
1.4	Bestuurlijke procedure	4
Hoofdstuk 2	Van voorjaarsnota 2024 naar begroting 2025	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Financieel totaaloverzicht	6
2.3	P.M. posten	8
2.4	Overzicht investeringen	9
2.5	Reserves en voorzieningen	12
2.6	Baten en lasten programma's / taakvelden	13
Hoofdstuk 3	Programmaplan	14
3.1	Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	14
3.2	Programma B - Verkeer en vervoer	16
3.3	Programma C - Economie & VHROSV	17
3.4	Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	19
3.5	Programma E - Sociaal domein	21
3.6	Programma F - Volksgezondheid en milieu	23
3.7	Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2025 - 2028	25
Hoofdstuk 4	Paragrafen	26
4.1	Organisatieschema	26
4.1.1	Organisatiestructuur	26
4.2	Bedrijfsvoering	27
4.2.1	Algemeen	27
4.2.2	Personeelsbeleid	27
4.2.3	Samenwerking	29
4.2.4	Digitalisering en Informatiebeveiliging	29
4.2.5	Openbaarheidsparagraaf	29
4.3	Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	31
4.3.1	Inventarisatie van de risico's en het benodigd weerstandsvermogen	32
4.3.2	Belangrijkste financiële risico's excl. Grondbedrijf	33
4.3.3	Financiële risico's Grondbedrijf	37
4.3.4	Niet gekwantificeerde en overige risico's	37
4.3.5	Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen	42
4.3.6	Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief	43
4.3.7	Weerstandsvermogen/ capaciteit – conclusies	43
4.3.8	Kengetallen	45
4.3.8.1	Netto Schuldquote	45
4.3.8.2	Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46
4.3.8.3	Solvabiliteit	47
4.3.8.4	Grondexploitatie	48
4.3.8.5	Structurele exploitatieruimte	49
4.3.8.6	Belastingcapaciteit	50

4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	51
4.4.1	Wegen	51
4.4.2	Riolering / Water	51
4.4.3	Groen	52
4.4.4	Gebouwen	52
4.5	Financiering	53
4.5.1	Renterisiconorm	54
4.5.2	Kasgeldlimiet	54
4.5.3	Renteschema	55
4.6	Lokale heffingen	56
4.6.1	Onroerende zaakbelastingen	56
4.6.2	Afvalstoffenheffing	57
4.6.3	Rioolheffing	59
4.6.4	Toeristenbelasting	60
4.6.5	Grafrechten, begrafenisrechten	60
4.6.6	Bouwleges en overige vergoedingen	60
4.6.7	Kwijtscheldingsbeleid	61
4.6.8	Lastenontwikkeling	62
4.6.9	Totaaloverzicht kostendekkendheid leges	63
4.7	Verbonden partijen	64
4.8	Grondbeleid	72
4.8.1	Visie	72
4.8.2	Beleid inzake reserves en risico	73

Bijlagen:

A.	Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder
B.	Overzicht van reserves & voorzieningen
C.	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
D.	Overzicht incidentele lasten en baten
E.	Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen
F.	Begrotingsgegevens EMU 2025
G.	Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2025 - 2028
H.	Staat van opgenomen geldleningen
I.	Beleidsindicatoren

Geacht raadslid,

Voor u ligt de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028. Deze geeft een inhoudelijk en financieel overzicht van de taken, plannen én ambities van de gemeente Boekel. De begroting maakt een belangrijk deel uit van de planning- en controlcyclus van de gemeente en borduurt voort op de doelstellingen uit de programmabegroting 2024, het coalitieakkoord en het collegeprogramma 2022-2026.

Met trots presenteren we, de begroting 2025. Deze sluit met een positief saldo van € 1.368.000. Dit betekent dat we voor 2025 ruim voldoende middelen hebben om onze ambities te realiseren. De jaren 2026-2028 laten een ander beeld zien, deze sluiten met een tekort tussen de € 50.000 en € 621.000. De geraamde tekorten zijn gelukkig minder groot dan voorzien in de voorjaarsnota 2024.

Het beleid en de financiën van de gemeente Boekel, worden net als bij andere gemeenten, beïnvloed door constant veranderende maatschappelijke ontwikkelingen. Sinds 2 juli hebben we een nieuw Kabinet, het Kabinet Schoof 1. Ook voor dit kabinet liggen er grote opgaven op het gebied van o.a. woningbouw, transitie van het landelijk gebied, de energietransitie, klimaat, de asielproblematiek en de jeugdzorg. Wat de exacte gevolgen zijn van deze bestuurswissel is bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend. Ook is er nog onduidelijkheid over de middelen vanuit het Rijk over de zogenoemde "ravijnjaren" vanaf 2026, waarin alle gemeenten in Nederland aanzienlijk minder middelen ontvangen. De onderhandelingen hierover tussen Rijk en VNG zijn lopend.

Naast onzekerheid over de inkomsten die we de komende jaren gaan ontvangen, is er ook sprake van een aantal onzekerheden aan de uitgavekant. In paragraaf 2.3 ziet u deze bij de PM posten terugkomen. Daarnaast zijn er op een aantal terreinen nog geen middelen opgenomen voor uitvoeringsplannen. Als voorbeeld noemen we de mobiliteitsvisie en de realisatie van de visie Kunst en Cultuur & Recreatie en Toerisme. De financiële consequenties van deze visies zijn nog onbekend.

Duidelijk is wel dat de financiële ruimte voor nieuwe ambities, dan wel voor het opvangen van tegenvallers na 2025 beperkt is.

Eerder is gesproken over het in beeld brengen van de ombuigingsmogelijkheden. Gezien de beperkte structurele tekorten voor de komende jaren, en de nog lopende onderhandelingen over de Rijksmiddelen, achten we dit nog te voorbarig.

We blijven in 2025 werken aan het verder ontwikkelen van de slagkracht van onze mooie gemeente. Dit doen we samen met u, de gemeenschap en de ambtelijke organisatie.

We wensen u een prettige en constructieve begrotingsbehandeling toe en kijken ernaar uit samen met de raad uitvoering te geven aan de ambities voor 2025.

Namens het College van B&W,

De burgemeester,
C.J.M. van den Elsen

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

In het onderhavige hoofdstuk worden enkele algemene onderwerpen zoals 'de budgetcyclus', 'de functie van de begroting en de jaarrekening' en het 'bestuurlijke proces' uiteengezet en toegelicht.

Hoofdstuk twee betreft de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2024 naar de begroting 2025 en geeft de aansluiting van de begroting met de voorjaarsnota weer.

Hoofdstuk drie behandelt het programmaplan. Dit plan is een overzicht van de beleidsitems zoals de raad die behandelt. De programma's bestaan uit verzamelingen van gemeentelijke producten / taalvelden.

In hoofdstuk vier worden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven paragrafen behandeld. De onderwerpen van de paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het doel van de paragrafen is dan ook om de onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in een kort overzicht gebundeld weer te geven. De paragrafen geven, gezien het groot financieel en politiek belang, informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Boekel op korte en (middel) langere termijn.

1.2 Budgetcyclus

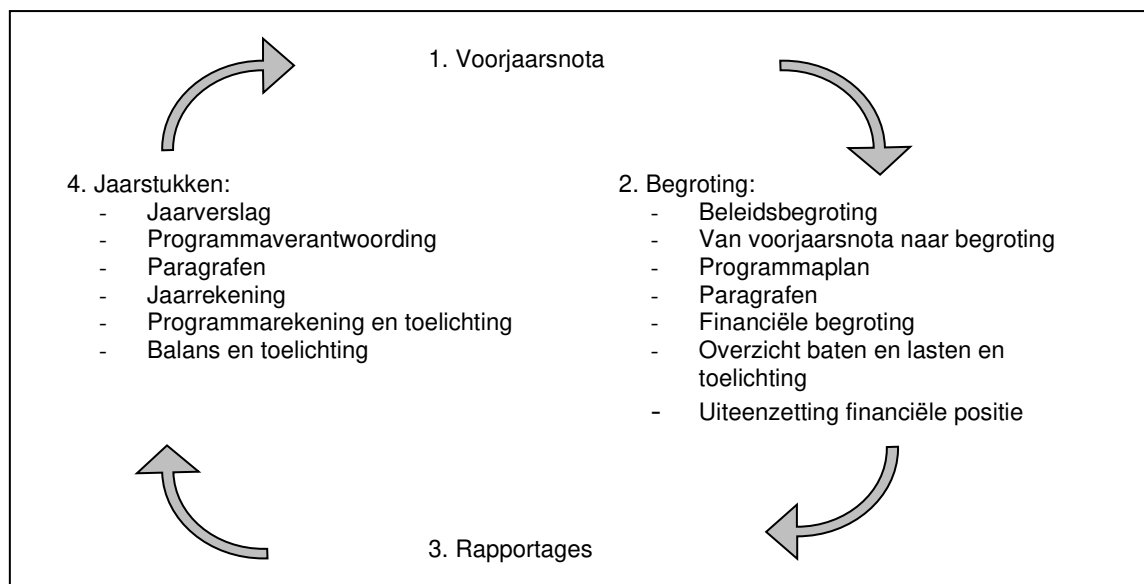
Het BBV onderscheidt een beleids- en een financiële begroting. De begroting van de grondexploitatie is ingepast in alle begrotingsdocumenten, maar kent, exploitatietechnisch, een budgettair neutraal karakter. Daar de mutaties hiervan tot uitdrukking komen in de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden op de balans.

1. Voorjaarsnota

De budgetcyclus start met de voorjaarsnota in de periode april / mei / juni. De voorjaarsnota is als het ware de fundering voor de begroting, die na de algemene beschouwingen in november wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

2. Begroting

Zoals de budgetcyclus aangeeft, is de begroting onderverdeeld in de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Budgetcyclus Besluit Begroting en Verantwoording

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De begroting is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

- Van voorjaarsnota naar begroting:
hier is de opbouw van het saldo van de voorjaarsnota naar het saldo van de begroting terug te vinden.
- Het programmaplan:
dit plan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat.
- De paragrafen:
dit begrotingsonderdeel legt de beleidslijnen vast voor wat betreft relevante beheersmatige aspecten en het lokale heffingenbeleid.

Financiële begroting

De financiële positie en de geraamde inkomsten en uitgaven voor de komende jaren van de gemeente worden in dit onderdeel inzichtelijk gemaakt. De financiële begroting bestaat minimaal uit:

- Het overzicht van de baten en lasten;
- De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting: de uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen.

3. Rapportages

Het periodiek rapporteren is een onlosmakelijk onderdeel van de P&C-cyclus. De actuele stand van zaken en de meest recente toekomstverwachtingen worden hierin uiteengezet en nader toegelicht. Daar waar nodig en/of gewenst wordt op verschillende momenten gerapporteerd.

4. Jaarstukken

Na afloop van het boekjaar presenteren wij u de beleidsmatige en financiële resultaten in de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. In tegenstelling tot de begroting gaat het dan niet om ramingen, maar om financiële en beleidsmatige realisaties. Het jaarverslag is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de paragrafen. In het jaarverslag staan de resultaten ten aanzien van het beleid centraal. De jaarrekening bevat de programmarekening met een toelichting en de balans met bijbehorende toelichting. De jaarrekening gaat merendeels in op de behaalde financiële resultaten.

1.3 Functies van de begroting en jaarstukken

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor de raad. In de eerste plaats is dat vanwege het budgetrecht van de raad. Dit houdt in dat alleen de raad bevoegd is het college te machtigen tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Dit is de **autorisatiefunctie**. Het grote belang van deze functie komt ook tot uitdrukking in het feit dat deze functie ook wel de staatsrechtelijke functie wordt genoemd. Of zoals de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie het zegt: 'Het budgetrecht is een fundament van elke volksvertegenwoordiging, dus ook van de raad'.

In het verlengde van de autorisatiefunctie ligt de 2^e functie van de begroting, de **allocatiefunctie**. Omdat de middelen beperkt zijn, moet gekozen worden aan welke doeleinden wel of geen en aan welke minder of meer middelen worden besteed. Bij deze functie komt nadrukkelijk tot uiting dat het bij de begroting om zowel het beleid als de financiële vertaling gaat. In het BBV komt dat tot uitdrukking doordat de begroting bestaat uit een programmabegroting en een financiële begroting. In de programmabegroting wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten die nagestreefd worden, hoe men deze effecten wil gaan bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn en hoe deze worden ingezet.

In de derde plaats heeft het sluitstuk van de begroting, de jaarstukken, de **controlerende functie**. Deze functie is in het duale stelsel in belang toegenomen. Versterking van de controlerende functie van de raad is een van de oogmerken van de dualisering. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven: de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Door het vaststellen van de jaarrekening wordt het college decharge verleend voor het gevoerde financieel beleid/beheer in het

betreffende jaar. Het jaarverslag moet verenigbaar zijn met de jaarrekening, wat wil zeggen dat de cijfers in beide documenten met elkaar overeenstemmen en de conclusies ten aanzien van de financiële positie eenzelfde beeld geven. Voorts is het jaarverslag van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het jaarverslag wordt hier verder niet ingegaan, omdat het jaarverslag zich, net zoals zijn tegenhanger de begroting, richt op beleid.

De raad maakt bij zijn controlerende taak gebruik van de controleverklaring waarin de accountant zijn oordeel geeft over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Ook kan de raad gebruik maken van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Tenslotte, heeft de raad tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk. **Het geven van een goed inzicht in de financiële positie** is de vierde begrotingsfunctie. Van de eis dat de begroting in evenwicht is, mag worden afgeweken als aannemelijk gemaakt kan worden dat de begroting in de eerstvolgende jaren in evenwicht wordt gebracht (artikel 189, derde lid van de Gemeentewet).

1.4 Bestuurlijke procedure

Het tijdspad van de begroting ziet er vanaf het moment van aanbieden tot het moment van vaststelling in de raad als volgt uit:

• Aanbieding begroting 2025 aan de commissie- en raadsleden	17-09-2024
• Inleveren (financieel) technische ambtelijke vragen (tot en met 09:00 uur*)	26-09-2024
• Inleveren politieke vragen (tot en met 09:00 uur*)	26-09-2024
• Verzending antwoorden (financieel) technische ambtelijke vragen	09-10-2024
• Verzending antwoorden politieke vragen	09-10-2024
• Benen-op-tafel-sessie (besloten)	15-10-2024
• Bijeenkomst ambtelijk (besloten & optioneel)	28-10-2024
• Behandeling begroting 2025 in commissie B&S	29-10-2024
• Behandeling begroting 2025 in commissie W&W	30-10-2024
• Behandeling begroting 2025 in raad (vanaf 13.00 uur)	06-11-2024

* Middels het aangeleverde format.

HOOFDSTUK 2   Van voorjaarsnota 2024 naar begroting 2025

2.1   Inleiding

Op basis van het vastgestelde onderdeel van de voorjaarsnota 2024 (Raadsbesluit d.d. 04.07.2024) is de (financiële) begroting 2025 – 2028 doorgerekend.

In de onderhavige begroting zijn mutaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht opgenomen. In de volgende paragraaf worden deze mutaties inzichtelijk gemaakt en kort (per mutatie) toegelicht.

2.2. Financieel totaaloverzicht

Van voorjaarsnota 2024 naar begroting 2025		2025		2026		2027		2028	
- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)		Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2024		1.013.000			-426.000		-563.000		-990.000
2.) Mutaties begroting 2025		356.000		376.000		390.000		369.000	
	<i>Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid</i>								
A.01	Salarissen en sociale lasten		-13.000		-5.000		-12.000		-11.000
A.02	Pensioen voorziening wethouders	60.000		60.000		60.000		60.000	
A.03	Bedrijfsvoering		-12.000		-3.000	35.000		37.000	
A.04	Stelpost loon- prijsontwikkeling	400.000		400.000		400.000		400.000	
	<i>Programma B - Verkeer en vervoer</i>								
B.01	Salarissen en sociale lasten	4.000		5.000		5.000		5.000	
B.02	Kapitaallasten	12.000		12.000		12.000		12.000	
B.03	Diverse kleine mutaties PB		-4.000		-4.000		-4.000		-4.000
	<i>Programma C - Economie & VHROSV</i>								
C.01	Salarissen en sociale lasten	9.000		11.000		10.000		-2.000	
C.02	Doorbelasting kosten grondbedrijf	150.000		150.000		150.000		150.000	
C.03	Diverse kleine mutaties PC	5.000		5.000		-4.000		-4.000	
	<i>Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie</i>								
D.01	Monumentenzorg	10.000		10.000		10.000		10.000	
D.02	Diverse kleine mutaties PD	11.000		7.000		7.000		7.000	
	<i>Programma E - Sociaal domein</i>								
E.01	BUIG		-96.000		-96.000		-96.000		-96.000
E.02	Wmo		-100.000		-100.000		-100.000		-100.000
E.03	Jeugd		-83.000		-83.000		-83.000		-83.000
E.04	Diverse kleine mutaties PE		-2.000	2.000			-5.000		-17.000
	<i>Programma F - Volksgezondheid en milieu</i>								
F.01	Diverse kleine mutaties PF	5.000		5.000		5.000		5.000	
3.) Saldo begroting 2025 - 2028 (som van 1 + 2)		1.369.000			-50.000		-173.000		-621.000

Toelichting mutaties: van voorjaarsnota 2024 naar begroting 2025

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2024

Betreft het saldo van de voorjaarsnota 2024 (cf. raadsbesluit 04.07.2024).

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2025

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

- A.01 Betreft actualisatie salariskosten cf. het meest recente inzicht.
- A.02 Betreft vrijval van de storting in de pensioen voorziening wethouders. De ervaring leert dat deze storting of onttrekking als gevolg van renteontwikkelingen niet te ramen is. Jaarlijks zal cf. de actuariële waarde berekening de voorziening op peil worden gebracht middels een storting of onttrekking met de jaarrekening.
- A.03 Betreft diverse posten op het vlak van bedrijfsvoering.
- A.04 Betreft vrijval van een deel van de stelpost loon- en prijsontwikkeling.

Programma B - Verkeer en vervoer

- B.01 Betreft actualisatie salariskosten cf. het meest recente inzicht.
- B.02 Betreft actualisatie van afschrijvingen en toegerekende rente op programma B.
- B.03 Diverse kleine mutaties op programma B.

Programma C - Economie & VHRCSV

- C.01 Betreft actualisatie salariskosten cf. het meest recente inzicht.
- C.02 Betreft een verhoging van de doorbelaste kosten van de algemene dienst naar het grondbedrijf. Met deze verhoging wordt er jaarlijks totaal € 400.000 doorbelast.
- C.03 Diverse kleine mutaties op programma C.

Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

- D.01 Betreft vrijval van het budget monumentenzorg. De ervaring leert dat hier niet jaarlijks (volledig) gebruik van wordt gemaakt. Als er in een jaar zich kosten voordoen zullen we dit melden in de bestuursrapportage of jaarrekening.
- D.02 Diverse kleine mutaties op programma D.

Programma E - Sociaal domein

- E.01 Betreft de bijstelling op de BUIG budgetten. Naar verwachting ontvangen in 2025 een lagere doeluitkering.
- E.02 Betreft stijging van de kosten naar aanleiding van de gestegen tarieven.
- E.03 Betreft stijging van de kosten naar aanleiding van de gestegen tarieven.
- E.04 Diverse kleine mutaties op programma E.

Programma F - Volksgezondheid en milieu

- F.01 Diverse kleine mutaties op programma F.

3.) Saldo begroting 2025 - 2028 (som van 1 + 2)

Stand na voorjaarsnota 2024 en mutaties binnen het bestaand beleid.

2.3 P.M. posten

Wanneer financiële effecten niet met voldoende betrouwbaarheid zijn in te schatten worden ze als PM-post (pro memorie) opgenomen, voor zover ze niet zijn opgenomen in paragraaf 4.3 Weerstandsvermogen & Risicobeheersing. Dit biedt een doorkijk naar de komende jaren, niet alleen 2025.

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid
Samenhangende Objectregistratie (SOR)
Programma B - Verkeer en vervoer
Herinrichting - afwaarderen N605 / binnen de bebouwde kom (stelpost begroot)
Oost - West verbinding
Herinrichting Sint Agathaplein (stelpost begroot)
Herinrichting diverse wegen in het kader van het vGRP
Fietsroutes
Mobiliteitsvisie/ uitvoering
Programma C - Economie & VHROSV
Uitvoering centrumontwikkeling/ invulling visie
Economische beleidsvisie, inclusief centrummanagement
Huisvesting bijzondere doelgroepen
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie
Uitvoering visie Kunst en Cultuur & Recreatie en Toerisme
Uitvoering groenbeheerplan (inclusief bermen en bomen)
(Sport)accommodatiebeleid - nieuw beleid
Uitvoering vervangings- en uitbreidingsinvesteringen - huidige beleid
Uitbreiding onderwijshuisvesting (stelpost begroot)
Programma E - Sociaal domein
Beschermde Wonen/ Maatschappelijke Opvang
PIM werkt
Opvang vluchtelingen/ statushouders
Programma F - Volksgezondheid en milieu
Duurzaamheid

2.4 Overzicht investeringen

Hieronder treft u een overzicht aan van alle verwerkte investeringen in de begroting 2025.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Integrale en toekomstbestendige aanpak Boschberg - raadsbesluit d.d. 30.03.2022					
Afkoppelen/ klimaatadaptatie (2022)	1.300.000				
Afkoppelen/ klimaatadaptatie (2023 & 2024)	1.900.000				
Vervangen huisaansluitingen bestaand riool	185.000				
Wegbeheer 2022 - elementenverharding	170.000				
Wegbeheer 2023 - elementenverharding	263.000				
Ombouw conentionele verlichting naar LED	51.000				
Vervangen verouderde lichtmasten	112.000				
Vernieuwen verhardingsmaterialen en groen	587.000				
Rijksimpulsregeling klimaatadaptatie (subsidie)	132.000				
Integrale en toekomstbestendige aanpak Boschberg - raadsbesluit d.d. 04.07.2024					
Afkoppelen/ klimaatadaptatie	866.460				
Vernieuwen verhardingsmaterialen en groen	550.000				
vGRP Klimaatadaptief Centrum					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	0	0	900.000	0
vGRP Klimaatadaptief Kerkstraat					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	0	0	0	900.000
Randweg					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	2.000.000	0	0	0	0
Voertuigen buitendienst					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	50.000	0	0	0	0
- Te activeren investering (kapitaallasten)	60.000	0	0	0	0
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	70.000	0	0	0
Herinrichting centrum					
- Tijdelijke voorzieningen	445.778	0	0	0	0
- Defintieve voorziening	0	0	0	1.800.000	0
Herinrichting Kerkstraat					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	0	0	0	1.500.000
Wegbeheer bermen					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	205.000	0	0	0	0
Verbetering fietsoversteek Erpseweg					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	90.000	0	0	0	0
EVZ Meerkensloop					
- Dekking uit Vitaal Buitengebied Boekel	100.000	0	0	0	0
I&A					
Vervanging laptops					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	80.000	0	0	0
Implementatie nieuwe ICT dienstverlener					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	335.000	0	0	0
Zonnepanelen Gemeentewerf					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	0	70.000	0	0

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Herinrichting raadzaal/ streaming					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	212.500	0	0	0	0
Nieuwbouw Kindpark (stelpost)					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	0	0	0	5.000.000	0
Herinrichting central hal/bali gemeentehuis (stelpost)					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	300.000	0	0	0	0
Vervanging Kunstgrasveld JES					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	130.000	0	0	0	0
Totaal investeringen	9.709.738	485.000	70.000	7.700.000	2.400.000

Toelichting investeringen

Ter aanvulling op het overzicht investeringen zal per investering een beknopte toelichting worden opgenomen, hiermee proberen wij de raad te faciliteren in een stukje historie, vindplaats, besluitvorming en status van het genoemde bedrag.

Integrale en toekomstbestendige aanpak Boschberg

Raadsbesluit Kostendekkingsplan riolering – d.d. 04.10.2018.

Raadsbesluit Integrale en toekomstbestendige aanpak Boschberg – d.d. 28.03.2022.

Raadsbesluit Programma omgevingswet water en riolering (GRP) Boekel 2023-2028 – d.d. 15.12.2022.

Raadsbesluit Integrale en toekomstbestendige aanpak Boschberg – d.d. 04.07.2024.

vGRP Klimaatadaptief Centrum

Raadsbesluit Programma omgevingswet water en riolering (GRP) Boekel 2023-2028 – d.d. 15.12.2022

vGRP Klimaatadaptief Kerkstraat

Raadsbesluit Programma omgevingswet water en riolering (GRP) Boekel 2023-2028 – d.d. 15.12.2022

Randweg

Raadsbesluit Instemmen met uitvoeringsovereenkomst randweg Boekel – d.d. 15.12.2016. Naar verwachting zal de eindafrekening in de 2^e helft van 2024 plaatsvinden binnen het beschikbaar gestelde budget. Op basis van de concept eindafrekening is het bedrag met het opstellen van de begroting 2025 bijgesteld naar € 2.000.000.

Voertuigen buitendienst

Met de voorjaarsnota 2024 zijn de vervangingsinvestering voor voertuigen van de buitendienst opnieuw herijkt en op basis van de verwachte investeringsbehoefte verwerkt.

Herinrichting centrum

Tijdelijke voorziening: Raadsbesluit Herinrichting centrum – d.d. 30.03.2021. Met de voorjaarsnota 2024 is het budget tijdelijke voorziening verhoogd met € 100.000 van € 400.000 naar € 500.000.

Definitieve voorziening: Het te investeren bedrag is met de voorjaarsnota 2022 met € 850.000 verhoogd ten opzichte van de begroting 2022 naar € 1.800.000. Met de voorjaarsnota 2023 is het te investeren bedrag met één jaar opgeschoven van 2026 naar 2027. In de toekomst zal hier bij de raad middels een separaat voorstel krediet worden gevoteerd.

Herinrichting Kerkstraat

Het te investeren bedrag van € 1.500.000 is met de voorjaarsnota 2022 opgevoerd. Het gaat hierbij om de herinrichting van het tracé kruising Wilhelminastraat/ Kerstraat tot en met Helfrichstraat/ Kerkstraat. Met de voorjaarsnota 2023 is het te investeren bedrag met één jaar opgeschoven van

2027 naar 2028. In de toekomst zal hier bij de raad middels een separaat voorstel krediet worden gevoteerd.

Wegbeheer bermen

Raadsbesluit Begroting 2019 – d.d. 08.11.2018. In het coalitie akkoord 2018 is afgesproken extra te investeren in het beheer en onderhoud van wegbermen.

Verbetering fietsoversteek Erpseweg

Raadsbesluit inzake Aanpassing Erpseweg d.d. 14.12.2023.

EVZ Meerkensloop

Raadsbesluit inzet budget "Versnelling uitvoering EVZ" – d.d. 30.10.2008. Met het opstellen van de voorjaarsnota 2022 is dekking voorzien middels een claim op de reserve vitaal buitengebied Boekel. Met de voorjaarsnota 2023 is het te investeren bedrag met één jaar opgeschoven van 2023 naar 2024.

I&A

Betreft de te activeren investering cf. het I&A beleidsplan waar het college d.d. 02.04.2024 een besluit over heeft genomen en waarvan de financiële consequenties worden verwerkt in de voorjaarsnota 2024.

Zonnepanelen

Raadsbesluit plaatsen zonnepanelen op De Horst en de gemeentewerf – d.d. 13.12.2018. De zonnepanelen bij De Horst zijn inmiddels reeds geplaatst. Met het opstellen van de voorjaarsnota 2024 zijn de nog te verwachte kosten opnieuw in tijd uitgezet en aangepast.

Herinrichting raadzaal/ streaming

Raadsbesluit Herinrichting raadzaal/ streaming – d.d. 13.07.2023.

Nieuwbouw Kindpark (stelpost)

Met de voorjaarsnota 2024 is deze **stelpost** opgevoerd. In de toekomst zal hier bij de raad middels een separaat voorstel krediet worden gevoteerd.

Herinrichting central hal/bali gemeentehuis (stelpost)

Met de voorjaarsnota 2024 is deze **stelpost** opgevoerd. In de toekomst zal hier bij de raad middels een separaat voorstel krediet worden gevoteerd.

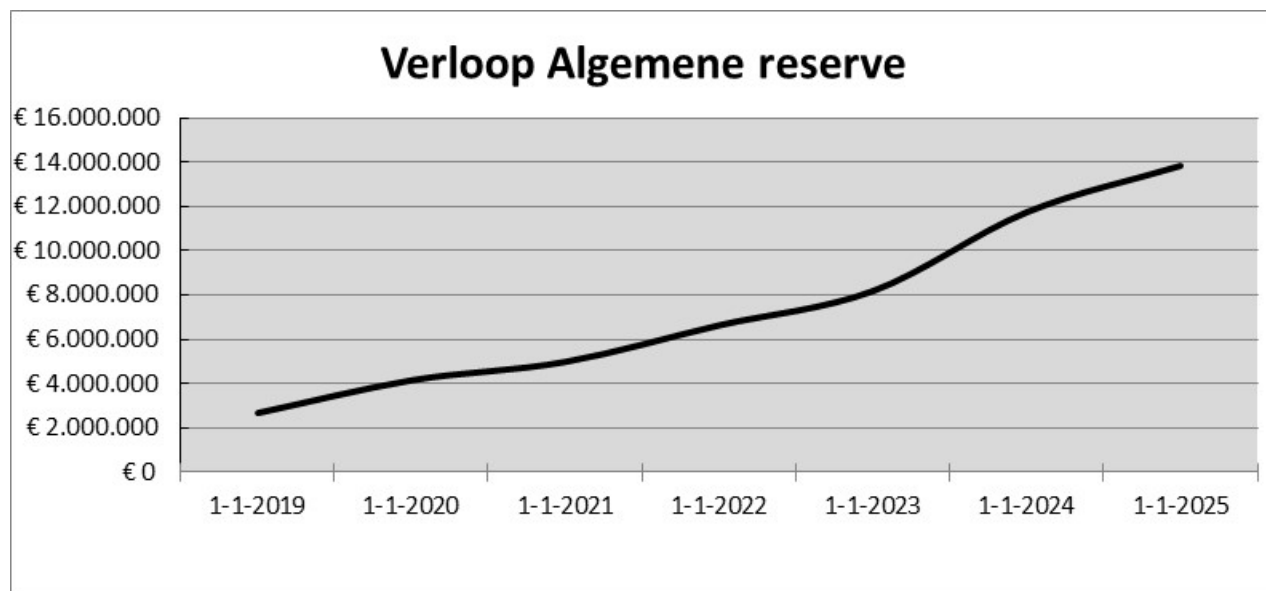
Vervanging Kunstgrasveld JES

Raadsbesluit inzake Vervanging veld dameskorfbalvereniging JES in Venhorst – d.d. 04.06.2024.

2.5 Reserves en voorzieningen

Het overzicht van de reserves en voorzieningen over de periode 01-01-2024 tot 01-01-2029 (incl. specificatie claims) treft u aan in de bijlagen B en C. Hierin zijn alle vermogensmutaties tot en met de voorjaarsnota 2024 verwerkt. Een realisatie van het overzicht 'van voorjaarsnota 2024 naar begroting 2025' (conform paragraaf 2.1) resulteert in het volgende saldo van de Algemene Reserve:

Algemene reserve per 01-01-2025 bedraagt € 13.840.000.

*Bovenstaand grafiek vertoont het verloop van de algemene reserve in de periode 01.01.2019 tot en met 01.01.2025.

In vergelijking met de begroting 2024 zien we per saldo een toename van € 4.392.000 van de geprognosticeerde stand van de algemene reserve aan het einde van de meerjarige begrotingsperiode. De voornaamste oorzaken hiervan is het voordelig saldo van de jaarrekening 2023.

Ten behoeve van een stabiel financieel beleid, waarbij grote financiële uitschieters zowel in positieve als negatieve zin in enig jaar zoveel mogelijk worden gemitigeerd, worden (bestemmings)reserves en verplichte (spaar)voorzieningen gevormd. Er worden als het ware 'spaarpotjes' gevormd die in latere jaren worden ingezet ter dekking van lasten en/of projecten zodat de lasten daarvan niet op de dan lopende exploitatie drukken. Het vormen en aanwenden van (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen dient echter wel op een verantwoorde basis te geschieden zodat er:

- voldoende dekkingsmiddelen overblijven om eventuele onvoorziene tegenvallers in de toekomst op te vangen;
- niet onnodig veel potjes worden gevormd waardoor de financiële ruimte in de begroting en/of exploitatie te zeer wordt ingeperkt.

De gemeente Boekel houdt rekening met een claim van € 2.000.000 in de vorm van een vaste reserve op de algemene reserve. In de nota reserves en voorzieningen 2023 is dit bedrag als vaste ondergrens bepaald. Dit bedrag is bedoeld om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Voor reguliere aanspraken op het eigen vermogen zijn bestemming reserves gevormd die een bepaalde vooropgestelde bestemming hebben.

Voor meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot de reserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de volgende bijlagen:

Bijlage B	Overzicht van reserves en voorzieningen
Bijlage C	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen

2.6 Baten en lasten programma's / taakvelden

De diverse programma's zijn opgebouwd uit de gemeentelijke taakvelden, gebaseerd op de indeling zoals deze door het Rijk is voorgeschreven.

Voor inzicht in de baten en lasten op programma / taakveld niveau, wordt verwezen naar de financiële begroting, bestaande uit de volgende onderdelen:

- Recapitulatie van de baten en lasten per programma, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per programma (splitsing Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien), inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per taakveld, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor het realisatie jaar 2023.
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor het jaar 2024 inclusief mutaties voorjaarsnota 2024.
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor de jaren 2025 tot en met 2028.

HOOFDSTUK 3   Programmplan

3.1   Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

Portefeuillehouder(s)

- Burgemeester C. van den Elsen

Dit programma betreft het bestuur van de gemeente (raad, college van B&W en de burgemeester), openbare orde, veiligheid, toezicht en handhaving. Daarnaast gaat het programma ook over burgerzaken, dienstverlening en bedrijfsvoering alsmede de financiën van de gemeente Boekel, zoals de algemene uitkering en de OZB.

Doelen

- Realiseren van de doelen verwoord in het collegeprogramma 2022 – 2026.
- Creëren van een evenwichtige financiële huishouding.
- Nastreven van een veilige leefomgeving door adequate handhaving en toezicht.
- Bewaken van de openbare orde, samen met de andere partners in de keten (bv. politie).
- Creëren van een organisatie, toegerust op een adequate aanpak van crises en rampen.
- Zorgdragen voor een effectieve, betrouwbare en efficiënte dienstverlening richting inwoners, met bescherming van informatie- en privacygevoelige gegevens.
- Zorgdragen voor adequate huisvesting voor vluchtelingen.
- Meer betrokkenheid inwoners bij het openbaar bestuur.

Acties in 2025

- Uitvoeren collegeprogramma 2022 – 2026.
- Afronden van de actualisatie van de strategische visie (toekomstvisie).
- Op orde houden van het financieel beleid en de daarop gebaseerde uitvoering.
- Uitvoering geven aan het Integraal Veiligheidsbeleid.
- Efficiënt samenwerken met onze partners in het kader van openbare orde en veiligheid.
- Functioneren als een gemeentelijke regie organisatie die niet overnemend is, maar faciliteert en zo nodig ondersteunt.
- Doorlopende aandacht voor bescherming persoonsgegevens en privacy.
- Opstellen visie op burgerparticipatie.
- Uitvoering van de Wet Digitale Overheid.
- Uitvoering geven aan het geactualiseerde evenementenbeleid.
- Realiseren van voldoende woningen voor vluchtelingen.
- Versterken van (burger)participatie, o.a. door het ondersteunen van burgerinitiatieven.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN).
- Zorg & Veiligheidshuis Brabant Noordoost (ZVH).
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB).
- Regio Brabant Noordoost (RNOB).
- Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC).
- Regionaal Expertise en Informatiecentrum (RIEC).

Wat mag het kosten?

Programma A	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	11.903	8.562	10.035	9.305	10.027	10.784
Totale baten (excl. reserves)	23.827	24.446	24.983	24.339	25.070	26.171
Saldo voor bestemming	-11.924	-15.884	-14.948	-15.034	-15.043	-15.387
Mutaties reserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-11.924	-15.884	-14.948	-15.034	-15.043	-15.387

Bedragen * € 1.000

3.2 Programma B - Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder(s)

- Wethouder H. Willems

Dit programma gaat over mobiliteit en bereikbaarheid van de kernen. Hierbij behoren taken op het gebied van vervoer maar ook aanleg en onderhoud van wegen en voet- en fietspaden in de openbare ruimte en de taken op het gebied van openbare verlichting. Ook het beheren en onderhouden van de openbare ruimte horen binnen dit programma.

Doelen

- Waarborgen van de bereikbaarheid voor bewoners en de infrastructuur op peil houden.
- Ombouwen van de openbare ruimte zodat deze aansluit bij de klimaatdoelen 2050.
- Stimuleren van de leefbaarheid onder de groeiende druk van het mobiliteitsnetwerk.
- Integraal beheren van de openbare ruimte en onze eigendommen, met de juiste balans tussen wensbeeld en maatschappelijke kosten.

Acties in 2025

- Vaststellen van het uitvoeringsprogramma van het Mobiliteitsplan.
- Stimuleren van de app 'Ritjes in Boekel'.
- Inzetten op een goede aansluiting op het regionale (door)fietsnetwerk.
- Bijdragen aan klimaat robuuste herinrichting van de wijk 'De Boschberg'.
- Opwaarderen voetpaden integraal uitvoeren met maatregelen netcongestie van Enexis.
- Verkrijgen van duidelijkheid over de oost-west routing.
- Voorbereiden herinrichting centrum en Kerkstraat voor een klimaat robuust eindresultaat aansluitend bij de uitgangspunten uit de mobiliteits- en centrumvisie.
- Plaatsen van meer laadpalen.

Verbonden partijen

- Gemeenschappelijke Regeling Kleinschalig Collectief Vervoer (GR-KCV/Regiotaxi).
- Provincie Noord Brabant.
- RNOB, Regio Noord Oost Brabant.
- Regionaal Verkeerskundig Team Noordoost Brabant.
- De lokale partners van VVN.
- Partners verkeersveiligheidsoverleg 'Kindpark'.
- Stichting Buurtbus.
- Enexis.

Wat mag het kosten?

Programma B	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	1.374	1.360	1.356	1.382	1.375	1.474
Totale baten (excl. reserves)	276	148	123	123	123	123
Saldo voor bestemming	1.098	1.212	1.233	1.259	1.252	1.351
Mutaties reserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	1.098	1.212	1.233	1.259	1.252	1.351

Bedragen * € 1.000

3.3 Programma C - Economie & VHROSV

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder(s)

- Wethouder B. Brands
- Wethouder H. Willems

Dit programma gaat over de economische activiteiten van de gemeente en de verschillende werklandschappen, denk aan bedrijventerreinen, buitengebied en centrumgebieden in onze gemeente.

Bij economie wordt ingezet op het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties met bijvoorbeeld lokale ondernemers. Daarnaast is economie onlosmakelijk verbonden met duurzaamheid.

Het onderdeel VHROSV omvat de ruimtelijke beleidsontwikkeling. Hierbij moet worden gedacht aan ruimtelijke plannen, zoals het omgevingsplan en beleidsontwikkeling op het gebied van wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast vallen ook de grondexploitatie, de uitvoering van de omgevingswet en vergunningverlening onder dit programma.

Doelen

- Realiseren van voldoende woningbouw voor alle doelgroepen.
- Realiseren van voldoende bedrijventerreinen voor de lokale behoefte.
- Realiseren van een compact centrum met voldoende voorzieningen.
- Stimuleren van een transitie in de landbouw die resulteert in een meer duurzame sector.
- Voorkomen van leegstand in het buitengebied en daarmee de ruimte zorgvuldig benutten.
- Behouden en bevorderen van werkgelegenheid voor voldoende economische ontwikkeling.
- Behouden van een goede relatie met lokale ondernemers.
- Zorgen voor een samenleving waar het goed wonen is.
- Bevorderen van de welvaart in economische en sociale zin.
- Faciliteren en stimuleren van duurzame ontwikkelingen in onze gemeente.

Acties in 2025

- Uitvoering geven aan de Gebiedsvisie Centrum Boekel.
- Uitvoering geven aan het plan Zuidwand en het Sint Agathaplein.
- Zorgdragen voor beschikbare bouw kavels en woningbouwplannen, zoals De Biezen fase 1, Schutboom fase 2.
- Zorgdragen voor ontwikkelen van nieuwe woningbouwplannen, zoals De Biezen fase 2 en De Burgt fase 2.
- Uitvoering geven aan de Regionale Woondeal.
- Opstellen van het programma 'Vitaal Buitengebied Boekel' onder de Omgevingsvisie.
- Faciliteren sloop ongewenste bebouwing in het buitengebied.
- Verder uitwerken van de plannen die voortkomen uit gebiedsproces De Elzen.
- Zorgdragen voor beschikbare bedrijfskavels op bedrijventerrein Lage Raam.
- Ontwikkelen van omgevingsplan Kommen.
- Opstellen van een Omgevingsvisie Boekel met aandacht voor gezonde leefomgeving en een economisch beleidsplan.
- Invulling geven aan Gebiedsvisie Venhorst.
- Verder Omgevingswet-proof maken van gemeente Boekel, zwaartepunt hiervan bevindt zich in het fysieke domein.

Verbonden partijen

- RNOB (Regio Noordoost Brabant).
- ODBN.
- OV Boekel (Ondernemersvereniging Boekel).
- PeelrandWonen.
- ZLTO.
- Provincie Noord-Brabant.
- Waterschap Aa en Maas.

Wat mag het kosten?

Programma C	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	15.841	25.195	20.031	15.991	12.797	11.123
Totale baten (excl. reserves)	15.605	23.530	19.266	15.199	11.993	10.248
Saldo voor bestemming	237	1.665	766	792	804	875
Mutaties reserve	62	-	-35	-35	-	-
Saldo na bestemming	299	1.665	731	757	804	875

Bedragen * € 1.000

3.4 Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder(s)

- Wethouder B. Brands
- Wethouder H. Willems

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid, leerplicht en voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

Het onderdeel sport en cultuur gaat over de manier waarop sport en cultuur kunnen bijdragen aan het welzijn, het welbevinden en de vitaliteit van de inwoners van de gemeente Boekel. Bovendien dragen sport en cultuur bij aan een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. Het programma is gericht op het stimuleren van activiteiten op deze gebieden.

Tot het onderdeel cultuur behoort ook het faciliteren en onderhouden van de cultuuraccommodaties, musea, evenementen, de bibliotheek, de lokale omroep en cultureel erfgoed.

Recreatie is een pijler die van invloed kan zijn op de economische vitaliteit en leefbaarheid.

Tot slot vallen hieronder de aanleg en onderhoud van het openbaar groen en speelvoorzieningen en het beheer natuur en landschap.

Doelen

- Zorgdragen voor onderwijshuisvesting, passend bij het verwachte aantal leerlingen.
- Bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van jeugdigen.
- In stand houden van een maatschappelijk, educatieve bibliotheekvoorziening.
- Voorkomen en/of terugdringen van onderwijsachterstanden en laaggeletterdheid.
- Voorkomen van voortijdig schoolverlaten en versterken van aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Stimuleren van een positieve sport- en beweegcultuur.
- Ondersteunen van vrijwilligers en (sport)verenigingen.
- In stand houden de gemeentelijke (sport)accommodaties.
- Versterken van het aanbod en zichtbaarheid van kunst, cultuur, toerisme en recreatie.
- Creëren van een duurzame, groene en toekomstbestendige openbare ruimte.
- Duurzaam beheren van de begraafplaatsen.
- Zichtbaar en (be)leefbaar maken en houden van het landschap (Peelrandbreuk) en buitengebied.

Acties in 2025

- Verder uitwerken van een tweede KindPark locatie met onderwijs- en kinderopvangvoorziening.
- Uitvoering geven aan de projecten vanuit GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord).
- Versterken en uitbreiden van het sportaanbod en uitvoering geven aan het lokaal sport akkoord (samen met Stichting Kwiek).
- Verbeteren van de motorische ontwikkeling bij de jeugd.
- Evalueren van het accommodatiebeleid en de beleidslijn vervangings- en uitbreidingsinvesteringen buitensportaccommodaties.
- Ontwikkelen van een toekomstvisie voor gemeenschapshuis De Horst.
- Opstellen van de notitie toerisme & recreatie, kunst & cultuur, tegelijk met een uitvoeringsprogramma.
- Vernieuwen van het groenbeleid om in te spelen op klimaatopgaves en duurzaam behoud van groen en bomen.
- Onderhouden, ontwikkelen en optimaliseren van het wandel- en fietsnetwerk.
- Ontwikkelen van een alternatief op de prieeltjesroutes.
- Creëren van interessante verhaallijnen voor inwoners en toeristen (in samenwerking met de regio).

- Openen van een urnentuin op de begraafplaats in Boekel.

Verbonden partijen

- Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO).
- Vereniging van eigenaars Octopus (VvE).

Overige partijen

- Stichting GOO Onderwijs en Opvang.
- Stichting SAAM* scholen.
- Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO.
- Samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO.
- Bibliotheek De Lage Beemden.
- Stichting Volksuniversiteit Boekel-Venhorst.
- Stichting Binnensport Boekel.
- Stichting Buitensport Boekel.
- Stichting Buitensport Venhorst.
- KBO.
- Stichting Kwiek.
- (Sport)verenigingen.
- Stichting d'n Eik.
- Stichting De Horst.
- Stichting de Speeltrein.
- Visit Brabant.
- Geopark Peelhorst en Maasvallei.
- Bestemming Noord Oost Brabant.
- Vrijstaat Land van Ravenstein.

Wat mag het kosten?

Programma D	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	3.259	3.271	2.839	2.831	2.848	2.972
Totale baten (excl. reserves)	753	659	476	465	465	465
Saldo voor bestemming	2.506	2.612	2.362	2.365	2.382	2.507
Mutaties reserve	-31	-107	-	-	-	-
Saldo na bestemming	2.475	2.506	2.362	2.365	2.382	2.507

Bedragen * € 1.000

3.5 Programma E - Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)

- Wethouder H. Willems

Dit programma gaat over de activiteiten die de gemeente Boekel onderneemt om haar inwoners te ondersteunen, de leefbaarheid te vergroten en de participatie (het meedoen) te bevorderen. De activiteiten zijn gericht op zowel individuele inwoners, als op de samenleving als geheel. Dit programma omvat de volgende wetten: Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet maar ook bijvoorbeeld de Wet op de schuldhulpverlening, Inburgeringswet en activiteiten op het gebied van beschermd wonen, veiligheid en bestaanszekerheid.

Doelen

- Investeren in preventie binnen het Sociaal Domein.
- Versterken en borgen van integrale samenwerking.
- Versterken van (zelf)redzaamheid.
- Stimuleren van contact en ontmoeting.
- Ondersteunen van zorg, veiligheid, welzijn, werk en inkomen.
- Inzetten en versterken van preventie en voorliggende voorzieningen.
- Realiseren onafhankelijke cliëntondersteuning.

Acties in 2025

- Vaststellen Visie en uitvoeringsprogramma op preventie.
- Vaststellen van de Woonzorgvisie.
- Ontwikkelen passende woonvormen en ontmoetingsplekken voor kwetsbare inwoners.
- Faciliteren en investeren in lokale en regionale samenwerking over de domeinen heen.
- Ondersteunen van burgerinitiatieven.
- Vaststellen van het regionale en lokale beleidsprogramma (specialistische) jeugdhulp in samenhang met de landelijke hervormingsagenda jeugdhulp.
- Uitvoering geven aan het regionaal koersplan Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties (VIA).
- Realisatie taakstelling huisvesting statushouders en wet Inburgering.
- Evaluatie Partnership gemeenten met IBN.
- Inzetten op de thema's mentaal welbevinden, middelengebruik en sport- en bewegen.
- Inzetten op het versterken van de BIG 5 rondom jeugd/jongeren (alle leefdomeinen).
- Faciliteren van onafhankelijke cliëntondersteuning.

Verbonden partijen

- Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant.
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost.
- GGD Hart voor Brabant.
- Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost.
- Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant.
- Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (ZVH BNO).
- Regio Noordoost Brabant.

Overige partijen

- Adviesraad Sociaal Domein (ASD).
- Ons Welzijn.
- Gemeente Meierijstad.
- IBN.
- GGZ Oost-Brabant.
- Veilig thuis.
- Vluchtelingenwerk Nederland.
- Werkgroep VIA.

Wat mag het kosten?

Programma E	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	13.384	12.034	12.045	11.706	11.583	11.619
Totale baten (excl. reserves)	6.230	2.736	2.602	2.245	2.186	2.187
Saldo voor bestemming	7.154	9.298	9.443	9.461	9.397	9.432
Mutaties reserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	7.154	9.298	9.443	9.461	9.397	9.432

Bedragen * € 1.000

3.6 Programma F - Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder(s)

- Wethouder B. Brands
- Wethouder H. Willems

Tot het programma Volksgezondheid behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen.

Bij het onderdeel milieu gaat het over de inzameling van afval, het aanleggen en onderhouden van riolen, duurzaamheid, duurzame energie, klimaatbestendigheid, natuur en landschap en milieubeheer.

Doelen

- Ondersteunen van inwoners zodat iedereen mee kan (blijven) doen in onze samenleving.
- Ondersteunen van mantelzorgers en voldoende (arbeidsmatige) dagbesteding.
- De 'basis op orde' binnen ons Dorpsteam Boekel.
- Inzetten op Zorg & Veiligheid in de samenleving.
- Inzetten op (positieve) gezondheid en een gezonde leefomgeving.
- Uitvoering geven aan de transitie van het buitengebied.
- Streven naar een zo gezond mogelijk woon- en leefklimaat door o.a. het monitoren en bijsturen van geurhinder en het saneren van milieuverontreinigende stoffen.
- Streven naar een circulaire economie op het gebied van afval en hergebruik van grondstoffen.
- Streven naar klimaatbestendige wijken, voorbereid op hevige regenval, droogte en hitte.
- Streven naar een gemeente volledig afgekoppeld van regenwater.
- Reduceren van de CO2-uitstoot in de gemeente volgens onze klimaatdoelen.
- Energiezuiniger en toekomstbestendiger maken van woningen.
- Zorgen voor beschermde diersoorten, zoals vleermuizen en gierzwaluwen.

Acties in 2025

- Uitvoeren van regionale en lokale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
- Inzetten op preventieve gezondheid, stimulering van de gezonde leefomgeving, leefstijl en zelfredzaamheid (onderdeel van preventieplan Goed Beter Boekel). Dit in samenhang met IZA/GALA/GGD en het Dorpsteam.
- Verminderen van energiearmoede, o.a. door het voorzetten van project Klusbus.
- Uitvoeren van de uitvoeringsmaatregelen uit het grondstoffenbeleidsplan om te komen tot een hoger percentage hergebruik van grondstoffen en het terugdringen van rest- en zwerfafval (samen met gemeente Land van Cuijk).
- Bestrijden ontstaan van (zwerf)afval middels communicatiecampagnes en overige acties.
- Opzetten van een junior afdeling zwerfafvalpikkersnetwerk 'Schoon Bezig' en hiermee basisschoolkinderen bewuster maken van problemen rondom (zwerf)afval.
- Uitvoeren van de Lokale Isolatieaanpak.
- Stimuleren van circulariteit en verduurzaming van (bouw)projecten en bestaande woningen in de gemeente, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies en door bewustwording en voorlichting.
- Stimuleren van duurzame vervoersvormen, waaronder elektrische (deel)mobiliteit en fietsen, o.a door het verbeteren van infrastructuur (fietsnet en laadpalen).
- Uitvoeren van het Soorten Management Plan.
- Stimuleren van verduurzaming van bedrijventerreinen.
- Herzien van de Transitievisie Warmte.

Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN).
- Gemeente Land van Cuijk; dienstverleningsovereenkomst afvalinzameling.
- RNOB.
- RES.
- GGD Hart voor Brabant.
- Regionale ambulancevoorziening (RAV).
- Watersamenwerking AS-50+.

Wat mag het kosten?

Programma F	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten (excl. reserves)	4.443	5.000	4.622	4.500	4.590	4.708
Totale baten (excl. reserves)	3.544	3.797	3.444	3.309	3.382	3.486
Saldo voor bestemming	898	1.204	1.178	1.191	1.208	1.222
Mutaties reserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	898	1.204	1.178	1.191	1.208	1.222

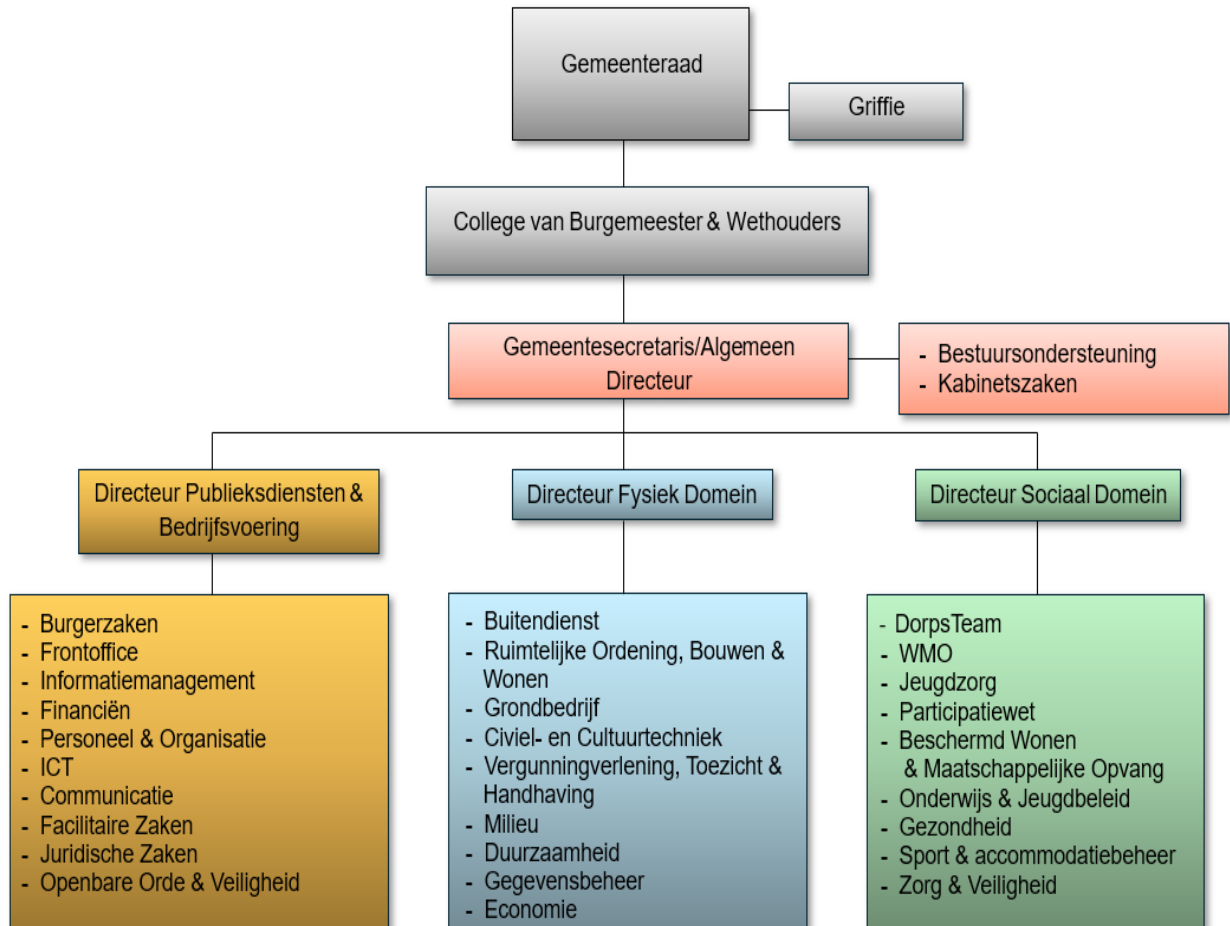
Bedragen * € 1.000

3.7 Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2025 - 2028

Omschrijving	Lasten 2025	Baten 2025	Nadelig Saldo 2025	Batig Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Nadelig Saldo 2026	Batig Saldo 2026	Lasten 2027	Baten 2027	Nadelig Saldo 2027	Batig Saldo 2027	Lasten 2028	Baten 2028	Nadelig Saldo 2028	Batig Saldo 2028
A Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	4.956.000	313.000	4.642.000		4.102.000	393.000	3.709.000		4.699.000	548.000	4.151.000		5.307.000	1.017.000	4.290.000	
B Verkeer en vervoer	1.356.000	123.000	1.233.000		1.382.000	123.000	1.259.000		1.375.000	123.000	1.252.000		1.474.000	123.000	1.351.000	
C Economie & VHROSV	20.031.000	19.266.000	766.000		15.991.000	15.199.000	792.000		12.797.000	11.993.000	804.000		11.123.000	10.248.000	875.000	
D Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	2.839.000	476.000	2.362.000		2.831.000	465.000	2.365.000		2.848.000	465.000	2.382.000		2.972.000	465.000	2.507.000	
E Sociaal domein	12.045.000	2.602.000	9.443.000		11.706.000	2.245.000	9.461.000		11.583.000	2.186.000	9.397.000		11.619.000	2.187.000	9.432.000	
F Volksgezondheid en milieu	4.622.000	3.444.000	1.178.000		4.500.000	3.309.000	1.191.000		4.590.000	3.382.000	1.208.000		4.708.000	3.486.000	1.222.000	
Algemene dekkingsmiddelen *	200.000	24.561.000		24.361.000	175.000	23.834.000		23.659.000	190.000	24.405.000		24.215.000	261.000	25.032.000		24.771.000
Overhead *	4.880.000	108.000	4.771.000		5.029.000	113.000	4.916.000		5.138.000	117.000	5.021.000		5.217.000	122.000	5.094.000	
Heffing VPB *	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien *	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal programma's (incl. alg.dekk.mid overhead, VPB en onvoorzien)	50.929.000	50.894.000	24.396.000	24.361.000	45.715.000	45.680.000	23.694.000	23.659.000	43.220.000	43.220.000	24.215.000	24.215.000	42.681.000	42.681.000	24.771.000	24.771.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reservers per programma		35.000		35.000		35.000		35.000		35.000		35.000		35.000		35.000
Geraamd Resultaat	50.929.000	50.929.000	0	0	45.715.000	45.715.000	0	0	43.220.000	43.220.000	0	0	42.681.000	42.681.000	0	0
Structureel begrotingssaldo			0	1.368.000			-50.000	0			-173.000	0			-621.000	0

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

4.1 Organisatieschema

4.1.1 Organisatiestructuur

De gemeente Boekel wil een actieve en gastvrije gemeente zijn, gekenmerkt door veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

Daar is een bepaalde soort organisatie en dito medewerkers voor nodig: de overheid is regievoerend en faciliterend en legt de verantwoordelijkheid waar mogelijk terug bij de burgers en/of instellingen.

Om de beoogde dienstverlening richting de Boekelse burger en het bedrijfsleven te verwezenlijken is gekozen voor het directiemodel.

Met het directiemodel wordt een betere afstemming tussen de diverse disciplines nagestreefd, evenals een betere balans tussen strategie en uitvoering, maar wordt vooral ook de burgergerichtheid (vraaggericht werken en 1-loketgedachte) gestimuleerd.

4.2 Bedrijfsvoering

4.2.1 Algemeen

Organisatiedoel

Zoals al in de vorige paragraaf is omschreven, wil de gemeente Boekel een actieve en gastvrije gemeenschap zijn, die gekenmerkt wordt door sociale cohesie en leefbaarheid.

Dit willen we bereiken door te kiezen voor een overheid, die de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk als verantwoord neerlegt bij haar burgers en/of instellingen.

Bovendien ziet de gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

Gemeente Boekel is er voor haar burgers. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en burgers door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral meer zeggenschap geven aan onze burgers. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar die regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf meer vorm geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar, de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid.

De gemeente wil daarnaast een betrouwbare overheid zijn met een goede dienstverlening naar haar inwoners. Zij stelt zich op als een proactieve partner in de richting van haar inwoners.

Organisatiestrategie

De gemeenteraad stelt de kaders in een meerjarenperspectief vast. De organisatiestrategie is er op gericht om te werken met een kleine, regie-voerende organisatie met deskundige generalisten.

Zij dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente.

Door de regiefunctie zal bezien worden welke de efficiëntste en effectiefste manier van uitvoeren van de taken zal zijn.

Daarbij zal gekeken worden naar samenwerking met derden (gemeenten en bedrijfsleven) op contractbasis, het outsourcen, het privatiseren, maar ook, indien het belang van de inwoners dat vraagt, het zelf realiseren door de inwoners en/of omwonenden.

De ingezette weg naar verdergaande deregulering en terugdringing van de bureaucratie zal, met oog voor behoud van de integraliteit, doorgezet worden. Daarbij zal de gemeente ook de (digitale) dienstverlening en de klantcontacten verder uitbouwen.

Organisatiecompetenties

Om de hiervoor benodigde organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie een optimale invulling kan worden gegeven, zal de directie ernaar moeten streven bij elke medewerker de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Deze competenties worden onderscheiden in generieke en functie-specifieke competenties.

De generieke competenties zoals vastgesteld:

- Servicegericht;
- Initiatief;
- Zelfstandig;
- Flexibiliteit.

Anderzijds behoren medewerkers te beschikken over specifieke competenties, toegespitst op de functie die zij in de organisatie hebben. Zo dient bijvoorbeeld een leidinggevende over andere, specifieke competenties te beschikken dan een beleidsmedewerker.

Een organisatie als hiervoor omschreven word je niet zomaar. De cultuur binnen een organisatie is minstens net zo belangrijk. Hoe ga je met elkaar om, welke managementprincipes hanteer je? Ook dat gaat niet vanzelf. Daar blijven we tijd en energie in steken.

4.2.2 Personeelsbeleid

De organisatie is er op gericht om te werken als kleine, maar zelfbewuste, regie-voerende gemeente. De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn.

Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Daar wordt bij de selectie van nieuwe personeel nadrukkelijk op gelet. In de huidige (krappe) arbeidsmarkt vormt dit wel een extra uitdaging.

Arbeidsmarktpositie

Daarnaast is het personeelsbeleid er op gericht een substantiële bijdrage te leveren aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Op het gebied van het werven van nieuw personeel, maar ook in het kader van het boeien en binden van het huidige personeel. Niet alleen de toename van lokale economische activiteit (bijvoorbeeld op het gebied van bouwen en wonen), zorgt voor een toename van de hoeveelheid werkzaamheden op diverse taakvelden. Vooral ook landelijke ontwikkelingen op het gebied van energie, duurzaamheid, milieu en het sociaal domein, zijn van invloed op de uitvoering van onze gemeentelijke taak. Met een arbeidsmarkt waarbij voor veel taakvelden de vraag momenteel groter is dan het aanbod, is het ook voor onze organisatie een uitdaging de juiste medewerkers te vinden om aan onze taak te voldoen. Voor een aantal specifieke taakvelden, zoals bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, geldt dat nog meer. Net als bij andere gemeenten zijn sommige vacatures nu al nauwelijks meer in te vullen. De verwachting is dat het aantal moeilijk in te vullen vacatures de komende jaren alleen maar zal toenemen. Ook de invulling van vacatures door externe inhuur is geen eenvoudige zaak. Voor bepaalde functies is er gewoonweg te weinig aanbod.

De gemeente Boekel is op regionaal niveau aangesloten bij een nieuwe initiatief van de provincie Noord-Brabant waarbij 37 Brabantse gemeenten gaan samenwerken op het gebied van de positionering van de gemeentelijke arbeidsmarkt, met gezamenlijke ambities en de uitvoering daarvan. Daarnaast neemt de gemeente Boekel deel aan een samenwerking binnen de zgn. "K80". K80 is een netwerk van deze kleine en krachtige gemeenten in Nederland met 64 leden. Op het gebied van personeelsbeleid is er in het najaar van 2024 vanuit dit netwerk een kick off op het thema "aantrekkelijk werkgeverschap van kleine gemeenten".

De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat de gemeente Boekel kritisch moet blijven kijken naar mogelijkheden om medewerkers te "binden en te boeien". En binnen haar mogelijkheden moet werken aan een positieve werkgeversreputatie zodat we onderscheidend blijven in de markt. Dit doen we door middel van het bieden van een prettige werkcultuur, korte lijnen, ruime opleidingsmogelijkheden, ruimte voor eigen initiatief, enz. De secundaire arbeidsvoorwaarden worden regelmatig tegen het licht gehouden en waar mogelijk verbeterd. Bijvoorbeeld met een marktconforme reiskostenvergoeding.

Personeelssterkte

Voor de komende jaren heeft de gemeente Boekel een formatie tussen de 68 en 70 fte (± 80 medewerkers) in de meerjarenbegroting. Dit moet niet gezien worden als een absoluut cijfer. Zo kan een toe- en/of afname van gemeentelijke taken leiden tot bijstelling van de personeelsformatie. Onder meer door de aantrekkende economie (o.a. meer bouwactiviteiten), landelijk beleid (o.a. sociaal domein) en de in het collegeakkoord verwoorde ambities is de druk op de medewerkers aanzienlijk toegenomen en is onder andere ingezet op uitbreiding van de formatie.

Arbeidsomstandigheden

Binnen de organisatie wordt op diverse manieren aandacht geschonken aan de arbeidsomstandigheden. Een veilig, gezond, stimulerend maar ook prettig werkklimaat voor de medewerkers staat daarbij voorop. Per leeftijdscategorie wordt bijvoorbeeld aan iedere medewerker een PMO (periodiek medisch onderzoek) aangeboden. En hebben we aandacht voor werkdruk en vitaliteit.

Het ziekteverzuimpercentage ligt medio 2024 op 8,9%. Dit is nagenoeg gelijk aan het ziekteverzuimpercentage in dezelfde periode in 2023 (8,8%) en grotendeels gerelateerd aan langdurig verzuim. Doordat wij een relatief kleine organisatie zijn, betekent één langdurig ziektegeval al snel een aanzienlijke toename van het ziekteverzuimpercentage. Omdat dit soort verzuim veelal buiten de invloedssfeer van de werkgever valt, is daar zeer lastig op te sturen e/o preventieve maatregelen op in te zetten.

4.2.3 Samenwerking

De gemeente werkt op vele terreinen samen. Soms omdat de Rijksoverheid dat oplegt (zoals in het geval van de Omgevingsdienst), maar meestal vanuit onze visie op samenwerking. Veel van de bestuurlijke vraagstukken waar we iets mee willen, houden zich niet aan gemeentegrenzen. Uitgangspunt daarbij wel is dat samenwerking toegevoegde waarde moet hebben voor onze inwoners. Zowel in directe als in indirecte zin. Daarbij gaat het niet alleen om 'halen' maar vooral ook om 'brengen'.

De samenwerking binnen de regio Brabant Noordoost is daar een voorbeeld van. Door deze samenwerking worden we er binnen deze regio uiteindelijk allemaal beter van. Wat goed is voor de regio is ook goed voor Boekel.

Andere voorbeelden van samenwerking zijn die op het vlak van de lokale belastingen, de afvalinzameling met de gemeente Land van Cuijk en die op het vlak van de participatiewet met Meierijstad. Ook op het vlak van de bedrijfsvoering zoeken we de samenwerking op als dat meerwaarde biedt. Zo wordt onze kantoorautomatisering beheerd door een extern ICT bedrijf.

4.2.4 Digitalisering en Informatiebeveiliging

De digitale werkomgeving faciliteert alle processen en dienstverlening van de gemeente. Ons doel is om een betrouwbare partner te zijn voor inwoners, organisaties, ketenpartners en medewerkers. Dit doen we door ervoor te zorgen dat processen en gegevens beschikbaar, nauwkeurig en waar nodig vertrouwelijk zijn. Gemeentelijke informatie uit de digitale werkomgeving is soms privacygevoelig en soms kan informatie openbaar worden gemaakt.

Om ervoor te zorgen dat vertrouwelijke gegevens in de juiste handen komen/blijven en dat het risico op diefstal of gijzeling van gegevens zo klein mogelijk is, sturen we aan op informatiebeveiliging. Daarom zetten wij structureel in op versterking van onze informatieveiligheid in de technische inrichting, processen en bewustzijn. Kern van het geldend normenkader, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), is het nemen van passende beheersmaatregelen op basis van risicoanalyse.

Bij informatiebeveiliging hoort ook het beschermen van persoonsgegevens en het voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De gemeente stuurt op privacy bewuste medewerkers en past beheersmaatregelen toe. Door op efficiënte wijze onze informatiebeveiliging in te richten zetten wij in op optimaal resultaat met doelmatige middelen. Desalniettemin zijn volledige zekerheid en garanties op het gebied van informatiebeveiliging in de praktijk nooit helemaal mogelijk. Daarom is naast preventie ook incidentmanagement een essentieel thema.

Anderzijds is niet alle informatie privacygevoelig en in de komende jaren gaan we meer informatie actief openbaar maken, zodat burgers en bedrijven hiervan kunnen profiteren. Om hieraan uitvoering te kunnen geven dient de informatiehuishouding op orde te zijn. Ook dit zal komende jaren een speerpunt zijn.

De gemeente Boekel maakt steeds meer gebruik van informatiesystemen in de cloud, omdat we als kleine gemeente niet de expertise en capaciteit hebben om deze systemen zelf te onderhouden. Deze strategie wordt in de komende jaren doorgezet. Dit maakt onze digitale organisatie flexibeler en professioneler. Contractmanagement wordt daardoor steeds belangrijker. Hierbij gebruiken we de GIBIT (Gemeentelijke Inkoop bij IT Toolbox) om de informatiebeveiliging van deze diensten te borgen.

De flexibele werkplek blijft onderdeel van onze digitale werkomgeving. Het plaats onafhankelijk kunnen werken maakt onze dienstverlening weerbaarder tegen verstoringen. De belangrijkste randvoorwaarde is dat dit veilig kan. Hier treffen we speciale maatregelen voor. We zoeken hierbij naar een goede balans tussen kwaliteit, kosten en veiligheid.

4.2.5. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) verplicht bestuursorganen onder andere om op termijn verschillende categorieën documenten uit eigen beweging openbaar te maken (actieve openbaarmakingsplicht). De gemeente Boekel is in 2022 begonnen met het in kaart brengen van de documenten, die onder deze categorieën vallen, en waar deze te vinden zijn. Vanwege technische problemen bij het Platform Open

Overheidsinformatie (PLOOI) is vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken geadviseerd om te zoeken naar alternatieve manieren om overheidsinformatie openbaar te maken. Gemeente Boekel is daarom op zoek naar de beste manier om documenten zelf openbaar te maken en waarmee te zijner tijd kan worden aangesloten op het door het Rijk voorgeschreven platform. Totdat dit platform er is, zullen we gebruik dienen te maken van de Woo-index om ervoor te zorgen dat de geopenbaarde informatie op een centraal punt te vinden is.

Een zorgplicht om de informatiehuishouding op orde te hebben maakt ook onderdeel uit van de Woo. Met het nieuwe zaakstelsel is het gemakkelijker om stukken te archiveren bij de juiste zaak. Daarnaast wordt gewerkt aan bewustwording van het belang hiervan binnen de organisatie.

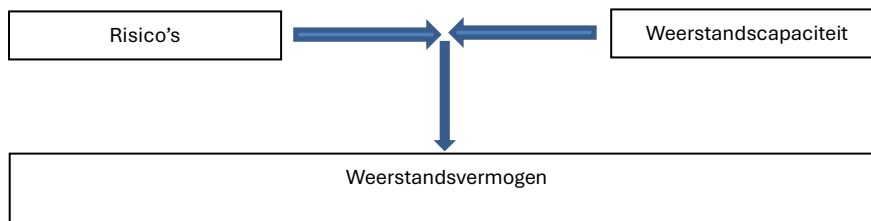
4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Het gaat hier om risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, zoals met een gevormde voorziening of waarvoor een verzekering is aangegaan.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

Als onderdeel van risicomanagement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomanagement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is. Dit beeld wordt jaarlijks twee keer geactualiseerd in de programmabegroting en – rekening.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's en het benodigd weerstandsvermogen

Om een confrontatie van deze risico's met de weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd: klein impact tussen de 1 & 9 % middel impact tussen de 10 & 49 % groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan, wordt als 'hoog' ingeschat (wegingsfactor 0,75). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico, ook wel het benodigd weerstandsvermogen voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Benodigd weerstandsvermogen
€ 479.100	* 0,75	* 15%	* 3	= € 162.000

4.3.2. Belangrijkste financiële risico's excl. Grondbedrijf

De belangrijkste financiële risico's exclusief het grondbedrijf worden in de onderstaande tabel weergegeven. Deze risico's zijn niet anderszins ondervangen en er zijn geen voorzieningen voor gevormd, waardoor deze relevant zijn voor het weerstandsvermogen.

Nr.	Risico	Omschrijving	Kans	Impact		Effect		Benodigd weerstandsvermogen
1	Openeindregelingen	Wmo	Middel	Middel	10%	Structureel	3	401.000
		Jeugdzorg	Middel	Middel	10%	Structureel	3	316.000
		Bijstandsverlening	Hoog	Middel	15%	Structureel	3	589.000
		Minimabeleid	Hoog	Middel	15%	Structureel	3	162.000
		Leerlingenvervoer	Middel	Middel	10%	Structureel	3	45.000
2	Uitvoerkosten Sociaal Domein	Domein Jeugd	Laag	Groot	75%	Structureel	3	177.000
		Domein Wmo	Laag	Groot	75%	Structureel	3	187.000
		Domein Participatie	Laag	Groot	75%	Structureel	3	388.000
3	Gemeentefonds	Uitkering gemeentefonds kan lager zijn dan geraamd	Middel	Middel	30%	Structureel	3	475.000
4	Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen PW	Laag	Groot	50%	Incidenteel	1	142.000
		Gewaarborgde geldleningen BW	Laag	Groot	50%	Incidenteel	1	3.000
		Startersleningen	Laag	Middel	15%	Incidenteel	1	1.000
5	Risico's op eigendommen	Rioolbeheer	Laag	Middel	15%	Structureel	3	17.000
		Wegbeheer	Laag	Middel	15%	Structureel	3	14.000
		Gebouwenbeheer	Laag	Middel	15%	Structureel	3	7.000
6	Planschade	Planschadeclaims	Middel	Klein	10%	Incidenteel	1	-
7	Sociale zaken	Vergoeding bij beëindiging samenwerking Meierijstad	Laag	Middel	15%	Incidenteel	1	7.000
								2.931.000

1. Openeindregelingen

De gemeente loopt bij een 'openeindregeling' een financieel risico. Dit risico komt door het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken als een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft.

Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (Participatiewet, IOAW, IOAZ, en Bbz)
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomensvoetstuk, kwijtschelding gemeentelijke belastingen en bijzondere bijstand)
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, vangnetvoorzieningen)
- beschermd wonen en maatschappelijke opvang, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen)
- Leerlingenvervoer
- Jeugdzorg

Door demografische, maatschappelijke en economische ontwikkelingen en de gevolgen daarvan in het Sociaal Domein doen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep op gemeentelijke voorzieningen. Zowel indexaties als personeelstekorten kunnen leiden tot hogere kosten bij leveranciers / dienstverleners, prijsstijgingen zijn lastig vooraf in te schatten. Gemeenten ontvangen vanuit het Rijk budget of compensatie, de hoogte en of het toereikend is blijkt vaak achteraf.

Inkoopsystematiek Jeugdhulp

In de systematiek wordt in een driehoek (jeugdige en ouders/verzorgers, zorgaanbieder en medewerker Dorpsteam) bepaald welke zorg nodig is. Met de inkoopsystematiek rekenen we af op daadwerkelijk zorgverbruik (PxQ). Een risico is dat de Q in grote mate stijgt door deze openeindregeling. We kunnen niet goed inschatten wat het volume gaat zijn, maar zien wel stijgende lijn in het aantal jeugdigen met jeugdhulp.

Financieringssysteem Participatiewet

Het budget om de bijstandsuitkeringen (BUIG) te betalen is gebaseerd op de gemaakte uitkeringskosten in jaar T-2. Dat betekent dat we met dit budget altijd achterlopen op de ontwikkeling van het klantenbestand. Ontstane tekorten moeten we aanvullen uit eigen middelen.

In casuïstiek speelt steeds vaker multi-problematiek waardoor de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot is. Maar ook op andere gebieden (minimabeleid, schuldhulpverlening) zal er meer inzet nodig zijn.

2. Uitvoeringskosten Sociaal Domein

Extra sociale huurwoningen in Boekel voor een brede doelgroep

In het hele land en dus ook in Boekel, is er op dit moment een grote vraag naar sociale huurwoningen. De gemeenten staan voor een flinke opgave aangaande het huisvesten van starters, spoedzoekers (na scheiding), inwoners die begeleiding en ondersteuning nodig hebben bij het wonen, statushouders, Oekraïense vluchtelingen en arbeidsmigranten. Met het huidige aantal woningen kan niet voorzien worden in de bestaande en toekomstige woningbehoefte. De bouw van permanente woningen vraagt een lange doorlooptijd, onder andere op het gebied van bestemming en vergunningen. De gemeentelijke opgave en de reguliere vraag naar woningen vraagt dan ook om een versnelde realisatie van extra woningen.

Concreet betekent dit dat er behoefte is aan 50 extra sociale huurwoningen. De gemeente onderzoekt, samen met haar partners, de mogelijkheid om een kleinschalige woonwijk met hybride, semi permanente woningen te realiseren. Hiermee bevorderen we de doorstroom op de woningmarkt, creëren we op korte termijn extra woningen in de sociale huursector en meer kansen voor starters en andere doelgroepen.

Bedrijfsvoering Sociaal Domein

Binnen het Sociaal Domein staan we aan de lat van een aantal grote ontwikkelingen:

- Integraal Zorg Akkoord (IZA) – Transformatie van de zorg;
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) – Samenhangende lokale aanpak gezondheid, sport en beweging én sociale basis;
- Wet van school naar duurzaam werk – Extra begeleiding en ondersteuning voor kwetsbare jongeren in de overgang van school naar werk;
- Regionale Ontwikkelagenda 2020 – 2028 Regio Brabant Noordoost-oost – Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid;
- Landelijke hervormingsagenda jeugd 2023 – 2028 (LHA)
- Wonen met ondersteuning – Wonen met begeleiding voor jongeren van 18 tot 27 jaar;
- Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties (ViA) – Integrale benadering van geweld in afhankelijkheidsrelaties;
- Gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening – Implementatie en doorontwikkeling van vroegsignalering en nazorg bij schulden.

Uitgangspunten Sociaal Domein

De ambitie en beleidsuitgangspunten geven richting aan de uitdagingen waar we de komende jaren voor staan binnen het Sociaal Domein:

- de basis op orde, stevig lokaal uitvoeringsteam (de integrale toegang tot zorg op orde);
- we streven naar normalisatie en inclusie;
- onze aanpak is gericht op herstel (waar mogelijk) met positieve gezondheid als basis om doelen te benoemen;
- de mate van zelfregie van de inwoner is een belangrijke indicator;
- we doen het samen met de keten, ongeacht of dit zorgverzekeringswet, de wet langdurige zorg en/of het sociaal domein is;
- de zorg en ondersteuning vindt zoveel mogelijk plaats in de eigen leefomgeving;
- we geven ruimte aan en ondersteunen de inzet van ervaringsdeskundigen;
- we sturen niet alleen op individuele organisaties, maar ook op de ketensamenwerking;
- we respecteren wettelijke kaders en verantwoordelijkheden.

3. Uitkering gemeentefonds

Gemeenten in Nederland zijn voor wat betreft hun inkomsten sterk afhankelijk van de Rijksoverheid. In december 2021 is het regeerakkoord van het nieuwe Kabinet Rutte IV gepresenteerd. Kenmerkend voor het regeerakkoord en van belang voor de gemeentebegroting is, dat er grotendeels sprake is van een tijdelijke inzet van financiële middelen tot en met 2025, het laatste jaar van het regeerakkoord. Dit betreft zowel middelen die via het gemeentefonds als via specifieke uitkeringen beschikbaar worden gesteld. Vanaf 2026 ontstond een 'ravijn' in de structureel beschikbare middelen voor gemeenten, dat voor het gemeentefonds door een incidentele Rijksbijdrage in 2026 gedeeltelijk is gedicht. Het ravijn is daarmee verschoven naar 2027. Dit is een risico voor het opstellen van een structureel sluitende meerjarenbegroting. Gemeenten zijn in afwachting op de uitwerking van het regeerakkoord van het nieuwe kabinet Schoof.

4. Afgegeven garanties

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor diverse leningen die Peelrand Wonen en Brabant Wonen in het verleden zijn aangegaan. Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door het WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Per 1 augustus 2021 is de systematiek veranderd. Vanaf dat moment geldt de nieuwe verdeelsleutel over gemeenten en gelden de andere wijzigingen voornieuwe leningen en herfinancieringen van bestaande leningen. De achtervang voor bestaande leningen blijft ongewijzigd, totdat deze leningen zijn afbetaald of vervangen door herfinanciering.

Nieuwe systematiek

Wanneer het deze betaalverplichting niet kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. Rijk en gemeenten staan elk voor 50% in de achtervang bij het WSW (25% wordt verdeeld over alle gemeenten en 25% wordt toegerekend aan 1 gemeente die in de leningovereenkomst is vermeld). Dat betekent dat wanneer een corporatie in financiële problemen geraakt, het WSW zorgt dat rente en aflossing van leningen doorgaat. WSW betaalt dit uit eigen kapitaal. Dat kapitaal kan worden aangevuld door obligo bij alle deelnemende corporaties op te halen. Pas wanneer dat onvoldoende is, komen Rijk en gemeenten als achtervanger in beeld om renteloze leningen te verstrekken. Het risico voor de achtervangers is overigens beperkt, tot nu toe heeft WSW daar nooit een beroep op gedaan.

Voor wat betreft Peelrand Wonen is de garantie nog nimmer aangesproken. Het WSW heeft voor een bedrag van € 30.499.000 geborgd, waarvan € 28.408.000 van de schuld toerekenbaar is aan de gemeente Boekel.

Voor wat betreft Brabant Wonen is de garantie nog nimmer aangesproken. Het WSW heeft voor een bedrag van € 212.600.000 geborgd, waarvan € 671.000 van de schuld toerekenbaar is aan de gemeente Boekel.

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente 22 startersleningen verstrekt. Op dit moment zijn 18 startersleningen afgelost. Het openstaande bedrag dat door de gemeente verstrekt is bedraagt € 28.290,00 (stand 30-06-2024). Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente.

Vanaf 2021 heeft de gemeente een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld voor startersleningen. Inmiddels zijn er 8 startersleningen voor een bedrag van totaal € 200.000 verstrekt (stand 30-06-2024).

Vanaf 2024 heeft de gemeente een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld voor startersleningen. Inmiddels zijn er 2 startersleningen voor een bedrag van totaal € 50.000 verstrekt (stand 30-06-2024). Startersleningen zijn de eerste drie jaar vrijgesteld van aflossen. Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente.

5. Risico's op eigendommen

Gebouwbeheer:

De risico's met betrekking tot gebouwbeheer zijn ondervangen in ons gebouwbeheerprogramma. Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is een integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren wordt de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen jaarlijks bekeken. 1 keer per 4 jaar volgt een grondige herziening met een externe inspectie van alle gebouwen. Aan de hand hiervan wordt vervolgens jaarlijks het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Deze actualisatie wordt jaarlijks vertaald naar de meerjarenbegroting. Hierdoor hebben we zicht en houden we grip op toekomstige (onvoorziene) investeringen.

De gemeente is eigenaar van enkele oudere gebouwen met een grotere onderhoudsbehoefte. Er wordt strategisch geschakeld met de vakafdelingen als het gaat om keuzes m.b.t. groot onderhoud, afstoten of nieuwbouw. In de afgelopen 2 jaar zijn de bouwkosten onder invloed van een aanhoudend grote vraag en schaarste fors gestegen. Dat lijkt zich op dit moment te stabiliseren. Toch is de verwachting dat de onderhoudskosten de komende jaren nog zullen stijgen als gevolg van de eerdere inflatie. Bij de volgende 4-jaarlijkse herziening, welke in 2025 plaatsvindt, wordt dit effect zichtbaar.

Het huidige gebouwenbeheer voorziet enkel in instandhouding. Duurzaamheidsmaatregelen en reconstructies zijn dus geen onderdeel van het MJOP. Echter zullen er in de nabije toekomst verschillende panden verduurzaamd gaan worden. Veel van deze werkzaamheden raken direct het gebouwenbeheer. Dit is een kans om werkzaamheden te combineren, echter is er een risico is dat er bepaalde werkzaamheden uitgesteld worden of juist eerder worden uitgevoerd dan dat het MJOP hierin voorziet.

Rioolbeheer:

Voor het rioolbeheer wordt gewerkt volgens de uitgangspunten van het Programma Omgevingswet water en riolering (POW&R) 2023-2028. Dit betreft een complete herziening uit 2022. Onze eigendommen zijn in beeld gebracht, geïnspecteerd en waar nodig is onderhoud of vervanging ingepland. Daarmee hebben we de risico's voor dit eigendom in beeld en onder controle. Verder zijn in het POW&R ook de werkzaamheden voor een klimaatadaptieve openbare ruimte verwerkt. In Boekel speelt vooral de noodzaak om water vast te houden tijdens droge perioden en het opvangen van water tijdens hevige buien. Tweede aandachtspunt is het zorgen het bestrijden van hitte veelal door planten van bomen. De financiële gevolgen van deze maatregelen zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

6. Planschade

Planschade (ruimtelijke grondslag vóór 1 januari 2024)

Er zijn op dit moment twee planschadeverzoeken ingediend. De eventueel te betalen planschadevergoeding komt voor rekening van de gemeente, omdat de gemeente de plannen ontwikkeld. Of dit het geval zal zijn, zal moeten blijken uit een planschadeonderzoek dat uitgevoerd wordt door een extern onafhankelijke deskundige adviesbureau. De lopende planschade verzoeken hebben betrekking op de gemeentelijke grondexploitatie en daarmee is dekking van de kosten voorzien. Daar waar het planschade verzoeken zijn aangaande particuliere initiatieven worden kosten cf. anterieur overeengekomen 1 op 1 verlegd aan initiatiefnemer.

Nadeelcompensatie (ruimtelijke grondslag na 1 januari 2024)

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden waardoor een planschadeverzoek wijzigt in een verzoek tot nadeelcompensatie. Hoeveel verzoeken worden ingediend, is niet goed in te schatten, dit is afhankelijk van welke besluiten genomen worden. Om te zorgen dat een dergelijk verzoek conform de geldende wet- en regelgeving wordt afgehandeld wordt de Verordening nadeelcompensatie Boekel gehanteerd.

Tot 5 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen planschadeverzoeken ingediend worden conform de oude ruimtelijke regels. De verwachting is dat in het begin na inwerkingtreding Omgevingswet vooral nog planschadeverzoeken ingediend worden.

7. Sociale Zaken

Dienstverleningsovereenkomst Meierijstad - Boekel - Bernheze

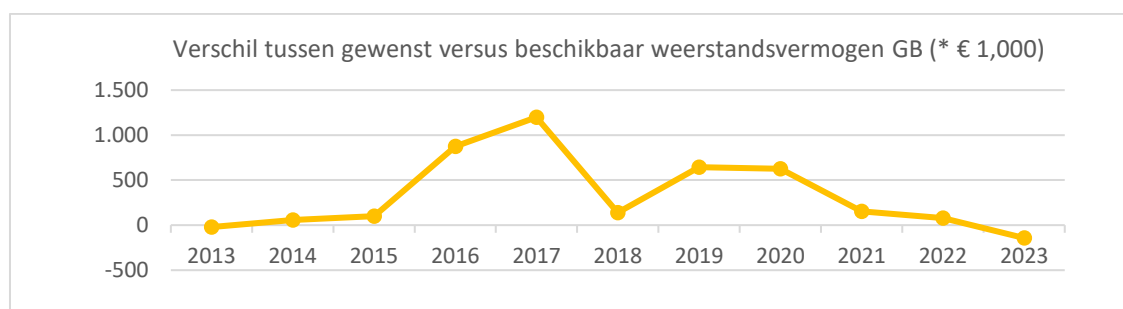
De gemeente Boekel neemt vanaf 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meierijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.

Inmiddels is er een overeenkomst voor onbepaalde tijd. In de dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken opgenomen over de kosten bij beëindiging van de overeenkomst. De gemeente zal de formatie die gepaard gaat met de rechtstreekse uitvoering op het moment van beëindiging betalen aan Meierijstad. De berekening vindt plaats met behulp van de maximale reële caseload per fte die berekend wordt op basis van de verhouding formatie/uitkeringsgerechtigden van de afgenomen taken door Boekel. Het aantal te bepalen fte wordt dan berekend met de formule: aantal cliënten op uitstapmoment/caseload per fte. De uitvoeringskosten voor 2025 zijn geraamd op € 436.000.

Met een opzegtermijn van twee jaar verwachten we dat een groot deel van de formatie voor beëindiging van de overeenkomst binnen Meierijstad of elders een positie heeft gevonden waardoor het aantal fte waarvoor wij moeten betalen lager uitvalt dan ten tijde van de opzegging.

4.3.3. Financiële risico's Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Deze berekening is gemaakt op basis van de door Arcadis in 2024 opgestelde exploitatieberekeningen. Hiervoor zijn dezelfde rekenmodellen en systematiek gebruikt als de afgelopen jaren. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf in de grondexploitatie niet toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen in toekomst te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2024 is een benodigde weerstandvermogen berekend van € 3.041.000 en is € 3.000.000 beschikbaar. Dit resulteert in een tekort op het weerstandvermogen van het grondbedrijf van € 41.000.

4.3.4. Niet gekwantificeerde en overige risico's

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen een (beperkt) financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als stelpost is opgenomen in de begroting 2025:

2025	€	0
2026	€	501.000
2027	€	1.039.000
2028	€	1.562.000

Omgevingswet en ICT

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Belangrijke kostenpost van de Omgevingswet brengt de aanpassing en het op orde houden van de nieuwe ICT onder de Omgevingswet met zich mee.

Zowel de afdeling Ruimtelijke Ordening als de afdeling Vergunningen, Handhaving en Toezicht dienen te werken via het landelijk gestuurde Digitaal Stelsel Omgevingswet. Daarbij dient ieder gemeente met haar eigen applicaties die van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving op aan te schakelen. Aan de technische eisen met betrekking tot het aanschakelen op de landelijke voorzieningen is vanuit gemeentelijk oogpunt voldaan. Echter de inrichting van de applicaties, het functioneel beheer, wordt momenteel nog aan gewerkt en verdient de nodige aandacht. We houden er rekening mee dat er nog meer zaken aankomen die geïmplementeerd moeten worden. Het is nu nog niet bekend wat er aankomt en wat de kosten zijn. We houden het in de gaten en anticiperen zo snel als mogelijk.

Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging

Naast de Omgevingswet is ook de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in werking getreden. Door de inwerkingtreding van de Wkb is er sprake van een daling van de inkomsten uit de bouwleges, omdat veel vergunningplichtigen meldingsplichtig worden. Hier kunnen geen leges voor geheven worden. Er is een risico dat de kosten hoger uitvallen dan begroot. De uitrol van het nieuwe systeem loopt momenteel al tot minimaal 2030. Dit is de overgangperiode die het Rijk heeft ingecalculeerd om te komen tot een goede overgang van de oude naar de nieuwe ruimtelijke regels binnen een gemeente.

Omgevingswet en ruimtelijke ordening

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de verwachting dat veel ruimtelijke initiatieven aangevraagd worden via het vergunningenspoor. Dit vraagt meer kennis en capaciteit binnen de afdeling Vergunningen, Handhaving en Toezicht. Tegelijkertijd krijgt iedere gemeente tot 2030 om de ruimtelijke basis op orde te brengen. Tot 2027 krijgt de gemeente de tijd om haar Omgevingsvisie aan te passen. Tot 2032 om tot één gebiedsdekkend omgevingsplan voor de gehele gemeente te komen. Al deze nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vragen extra capaciteit en tijd binnen de afdeling Ruimtelijke ordening alsmede de afdeling Vergunningen, Handhaving en Toezicht, om te voldoen aan deze verplichtingen die opgelegd worden vanuit de Rijksoverheid.

De invoer van de Omgevingswet brengt met zich dat een aantal bestemmingsplannen nog onder het oude regime doorgevoerd worden. De nieuwere plannen worden in een Omgevingsplan opgenomen. De verwachting is dat deze nieuwe plannen een langere doorlooptijd hebben dan plannen onder het oude regime. Gevolg is dat een aantal projecten waarvoor in 2023 nog geen bestemmingsplan is opgesteld vertragen. Een direct gevolg hiervan is hogere rentekosten en een vertraging van het moment waarop opbrengsten worden gegenereerd.

Omgevingswet en kostenverhaal

Voor wat betreft kostenverhaal is de verwachting dat er op eenzelfde manier gewerkt kan worden met anterieure overeenkomst waarin het kostenverhaal wordt vastgelegd (privaatrechtelijk spoor). Mocht privaatrechtelijk kostenverhaal niet mogelijk zijn, dan kan kostenverhaal ook via de publiekrechtelijke weg via een beschikking bestuurlijke geldschuld (ook wel kostenverhaalsbeschikking) plaatsvinden.

Bij publiekrechtelijk kostenverhaal neemt het bevoegd gezag regels over het kostenverhaal op in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. In die regels staat onder andere:

- welke kosten worden verhaald;
- hoe die kosten over de bouwactiviteiten in het gebied worden verdeeld;
- hoe en wanneer een eindafrekening plaatsvindt;

Wie wil bouwen, moet bij het bevoegd gezag een kostenverhaalsbeschikking vragen. Het een en ander wordt vastgelegd in het programma kostenverhaal wat op dit moment nog in de kinderschoenen staat.

Omdat de verwachting is dat gemeente Boekel de komende tijd planoverstijgende investeringen zal doen, bijvoorbeeld in het kader van de mobiliteitsvisie, is een dergelijke bijdrage aan te raden. De investeringen waarvoor een bijdrage nodig is, moeten benoemd worden en tevens dient een indicatie van de benodigde bijdrage gegeven te worden. Daarnaast dient het verband aangegeven te worden tussen de activiteit en de ontwikkeling waaraan wordt bijgedragen. Omdat de plannen momenteel nog uitgewerkt worden en hierdoor concrete maatregelen en investeringen nog niet bekend zijn, wordt voorgesteld om gelijktijdig met de jaarlijkse actualisatie van de grondbedrijfsrapportage de financiële bijdrage te actualiseren.

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. Eventuele stijging van de premies zijn het gevolg van het feit dat het gemiddelde claimgedrag blijft toenemen en verliezen bij verzekeraars. Er wordt jaarlijks beoordeeld of de dekking en de voorwaarden van de verzekering(en) toereikend zijn. De Gemeente Boekel heeft ervoor gekozen om geen cyberverzekering af te sluiten vanwege de hoge kosten. Er wordt vooral geïnvesteerd in preventie.

Aandachtsgebied De Elzen

Er lopen nog drie concrete trajecten die voortkomen uit het traject 'Puzzelen in de Elzen'. De gemeente heeft in overleg met buurtschap De Elzen en de daar gevestigde agrarische ondernemers projecten in kaart gebracht om te komen tot verbetering van de leefsituatie ter plaatse. De provincie speelt hierin ook een belangrijke rol. Er ontstaan aanvullende verplichtingen voor de gemeente, maar wij kunnen deze nog niet kwantificeren. Dit is dus afhankelijk van diverse inhoudelijke keuzes die nog niet zijn gemaakt.

Hoger beroep bestemmingsplannen

Op moment van schrijven lopen er meerdere hoger beroep zaken bij de Raad van State. Enkele tegen een bestemmingsplan, één tegen een planschadezaak. Het is onbekend wanneer de Raad van State de zaken gaat behandelen en wanneer deze worden afgerond. Wanneer de uitspraak in het nadeel van de gemeente uitvalt zullen hieruit aanvullende verplichtingen ontstaan voor de gemeente, dit is nog niet te kwantificeren.

Bodembeleid

Sinds het inwerkingtreden van de Omgevingswet ligt het bodembeleid, wat voorheen bij de provincie was belegd, bij de gemeente. Om hierop voorbereid te zijn hebben we een regionaal project gestart waarin we gezamenlijk kijken welke zaken, zoals bijvoorbeeld de regionale bodemkwaliteitskaart en bodembeleid aangepast moeten worden. Voor dit project was een bedrag van € 6.500 gereserveerd. Dit bedrag is gedeeltelijk besteedt. Het project loopt nog. Het is nog niet bekend wat de kosten zijn van de daadwerkelijke uitvoering van de bodemtaken onder de omgevingswet.

Energietransitie gemeente Boekel (RES)

Het grootste risico binnen de energietransitie is dat we onze klimaatdoelstellingen (RES) niet halen. We zijn goed op weg, maar nog niet waar we moeten zijn. Het is noodzakelijk dat er meer grootschalige opwekking van energie plaatsvindt op Boekels grondgebied, bijvoorbeeld door windturbines of zonneparken. Echter, de mogelijkheden hiervoor zijn beperkt.

Onder de huidige omstandigheden zijn windturbines in Boekel niet mogelijk vanwege de nabijheid van vliegbases Volkel en de Vredepeel. Defensie legt beperkingen op voor radarversturende activiteiten, waaronder windturbines, op vrijwel het gehele Boekelse grondgebied. Daarnaast stelt de provincie als eis dat windturbines in groepjes van minimaal drie geplaatst moeten worden, wat uitgesloten is op de beperkte locaties waar een enkele windturbine wel mogelijk zou zijn.

Wat betreft grootschalige zonneparken zijn er andere obstakels, zoals netcongestie, ruimtegebrek, onzekerheid rondom stroomteruglevering en salderen, en de aanscherping van de zonneladder. Deze factoren maken het realiseren van grootschalige zonneparken moeilijker en minder aantrekkelijk. Momenteel zijn er geen alternatieven voor grootschalige energieopwekking binnen de gemeente Boekel. Dit betekent dat de mogelijkheden om onze klimaatdoelstellingen (RES) te behalen steeds beperkter worden. Het is waarschijnlijk dat we deze doelstellingen niet zullen halen. Wat dit specifiek betekent voor de gemeente Boekel is onbekend. Indirect kan klimaatverandering, als gevolg van het niet halen van onze doelstellingen, veel risico's en kosten met zich meebrengen. Er zijn echter geen directe consequenties, zoals boetes, verbonden aan het niet halen van de doelstellingen. Dit zal afhangen van de afspraken binnen de RES.

Warmtetransitie gemeente Boekel

De uitvoering van het Lokale Isolatie Aanpak/Nationaal Isolatie Programma (NIP) brengt bepaalde verplichtingen met zich mee, vooral omdat de uitvoering grotendeels gefinancierd wordt door CDOKE-gelden en de SPUK LAI (Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie). Deze subsidies hebben voorwaarden, waaronder specifieke bestedingsdoelen en deadlines. Voor SPUK LAI is bijvoorbeeld

vereist dat 187 woningen geïsoleerd zijn vóór 1 januari 2026. Als we niet aan deze voorwaarden voldoen, riskeren we dat (een deel van) de subsidies moeten worden terugbetaald.

Ook wordt er momenteel gewerkt aan het soortenmanagement plan van de gemeente Boekel. Dit wordt gedaan voor de borging van de Wet Flora en fauna tijdens het isoleren van woningen. Het project gaat van start in 2025 en loopt door tot de jaren erna. Uiteindelijk wordt een monitoringsplan geïmplementeerd binnen de gemeente. De kosten zullen verspreid worden over deze jaren. Voor 2025 en 2026 worden de kosten gedekt uit meerdere SPUK bedragen en de CDOKE middelen.

Stormschade, droogte en natuurgeweld

Door klimaatverandering bestaat er een toenemend risico op stormschade en droogte. Dit kan financiële gevolgen hebben voor de gemeente waarvoor geen voorziening is getroffen. Bij stormschade kan de gemeente schadeclaims krijgen door bijvoorbeeld omgewaaide bomen en de gemeente maakt op dat moment veel kosten om bomen te verwijderen en wegen indien nodig begaanbaar te maken. Bij aanhoudende droogte maakt de gemeente aanvullende kosten voor het bewateren van perken en bloemen. Het water daarvoor mag dan niet worden onttrokken aan oppervlaktewateren en wordt ingekocht bij een lokale bronhouder. De kosten zijn niet in te schatten, gezien deze geheel afhankelijk zijn van de weersomstandigheden.

Ten aanzien van natuurgeweld, zijn onze eigendommen (gebouwen, riolering, wegen en groen) voorzien van een standaard verzekering. Uitgesloten van dekking is natuurgeweld als gevolg van molest, overstroming of aardbeving. In geval van natuurgeweld zien we vaak dat hier vanuit hogere overheden een schaderegeling wordt voorgelegd. De kans van voorkomen is laag.

Werving personeel

In de huidige krappe arbeidsmarkt is het moeilijk om bepaalde specialistische functies te vervullen. Deze vacatures staan daardoor soms langer dan gewenst open, waardoor de continuïteit van de werkzaamheden in gevaar komt. Het kan dan noodzakelijk zijn om te kiezen voor (tijdelijke) externe inhuur. Dit brengt een risico op aanvullende kosten met zich mee. Afgelopen jaar is het grotendeels gelukt om specialistische functies in te vullen via vacatures. Er bestaat hier echter geen eenduidig beeld, waardoor het niet mogelijk is om dit risico te kwantificeren.

Frauderisico's

Van iedere overheidsorganisatie wordt verwacht dat zij integer en onkreukbaar is. Maar ook voor een gemeente bestaan er risico's op fraude en misbruik van gegevens en middelen. De gemeente Boekel voert periodiek een uitgebreide frauderisicoanalyse uit waarin risico's worden geïdentificeerd, geclassificeerd en worden gekoppeld aan beheersmaatregelen. Voor alle geïdentificeerde risico's wordt afgewogen in welke mate de beheersmaatregelen voldoende zijn en hoeveel restrisico de gemeente aanvaardbaar vindt. De gemeente Boekel gaat op deze manier bewust om met risico's op fraude en misbruik van middelen.

Gemeentelijke belastingen

Geconstateerd is dat over de afgelopen jaren de hoeveelheid WOZ-bezwaren fors toegenomen zijn. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de impact van de NCNP-bureaus. Het effect hiervan is tweeledig. Enerzijds is er fors meer personele inzet benodigd om deze bezwaren af te handelen (welke veelal door inhuurmedewerkers wordt uitgevoerd) en anderzijds stijgen de proceskosten. Hoewel de proceskostenvergoedingen per 1 januari 2024 wettelijk zijn verlaagd zullen het aantal bezwaren niet terugkeren op het eerdere lage niveau. BSOB doet er alles aan om deze kosten zo laag mogelijk te houden, maar de verwachting is dat deze kosten in de komende jaren nog gemaakt worden. Zoals bekend is het een onrustige economische tijd. Waar mogelijk heeft BSOB de prijsstijgingen verwerkt in de begrotingscijfers. Echter de huidige economische omstandigheden zijn dermate onzeker dat dit de komende tijd nog een effect kan hebben op de realisatie van de begroting BSOB.

Pensioenfondswethouders

De gemeente zal vanaf 1 januari 2028 de pensioenen voor wethouders moeten onder gaan brengen bij het ABP, waar op dit moment de gemeente "het pensioenfonds" voor wethouders is. Alle opgebouwde pensioenrechten zullen moeten worden overgedragen aan het ABP. Omdat de details nog niet duidelijk zijn en ook nog niet te zeggen is over welk bedrag het gaat, lopen we een risico dat het over te dragen bedrag groter is dan wij nu reserveren.

Oorlog Oekraïne

Gemeenten hebben vanaf 2022 vanuit de Veiligheidsregio de opdracht om, afhankelijk van de schaalgrootte van de gemeente, vluchtelingen uit Oekraïne te huisvesten voor onbepaalde tijd. De gemeente Boekel heeft locatie Neerbroek ontwikkeld door woonunits te plaatsen en heeft huurovereenkomsten ten behoeve van een drietal grote woningen afgesloten – in totaal 142 bedden. De duur van de huisvesting is tot op heden onbekend en daarmee ook de kosten van huisvesting en leefgeld. De kosten die gemoeid zijn met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn derhalve nog steeds niet te voorspellen; dit is afhankelijk van de aantallen, de duur van de opvang, het aantal opvanglocaties etc.

Per 1 januari 2024 heeft de Veiligheidsregio Brabant Noord zich 'teruggetrokken' als organiserend orgaan en is de gemeente Meierijstad gemachtigd om regiobreed zaken te regelen. De directe plaatsingen worden gecoördineerd door Veiligheidsregio ZuidOost – binnenkort krijgen zij een nieuwe naam, zijnde 'herplaatsingsbureau' en vallen onder de gemeente Eindhoven.

Gezien de grillige markt en sterk stijgende kosten, als gevolg van de oorlog waarvan het verloop, duur en impact onduidelijk is, blijft het risico dat de huidige bijgestelde ramingen niet toereikend zijn om het effect op te vangen.

Informatiebeveiliging en privacy

Als informatieverwerkende organisatie werken we met veel (persoons)gegevens. Het risico bestaat dat gegevens onbedoeld vrijkomen (datalek), dat gegevens onrechtmatig verwerkt worden of dat niet voldoende wordt voldaan aan administratieve verplichtingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) kan bij overtreding van de AVG een boete opleggen. Daarnaast proberen kwaadwillende partijen zich toegang te verschaffen tot systemen en gegevens van de gemeente voor geldelijk gewin door phishing, ransomware, hacking, of door misbruik te maken van kwetsbaarheden in ketensoftware. De risico's gaan verder dan de directe schade, omdat verstoringen in de continuïteit van de bedrijfsvoering grote indirecte schade kunnen veroorzaken. Door op een structurele wijze aandacht en middelen te besteden aan de uitvoering van de maatregelen op basis van het informatiebeveiligings- en privacybeleid, werkt de gemeente continu aan het beschermen van de systemen en gegevens en het borgen van de privacy van burgers en medewerkers.

4.3.5. Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

De financiële risico's van de gemeente Boekel dienen te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente. Hiervoor wordt eerst de weerstandscapaciteit bepaald.

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De algemene reserve bedraagt € 13.840.000, de minimale omvang van de algemene reserve bedraagt € 2.000.000. De algemene reserve minus de minimale omvang wordt meegeteld tot het vrij aanwendbare deel algemene reserve.
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;

De hiervoor genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van: € 11.840.000 per 01-01-2025.

4.3.6. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 0
2. vrij aanwendbare deel algemene reserve	€ 11.840.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 0
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 290.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 12.130.000

- Ad.1 Op grond van doorrekeningen van de begroting 2025 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2024 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is.
- Ad.2 Het saldo per 1 januari 2025 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.5. uiteengezet. Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.
- Ad.3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01-01-2023 (aanslag 2024) en de boekwaarde conform de balans per 31-12-2023. In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

Categorie	m2	prijs per m2	Stille reserve
Terrein (grasland of akkerland)	31.898	€ 9,00	€ 287.082
Erf - tuin	30	€ 100,00	€ 3.000
Totaal	31.928		€ 290.082

Inventarisatie juni 2023

4.3.7. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 2.931.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 4.3.5)	€ 11.840.000
	€ 8.909.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.3)	€ 41.000 -/-
	€ 8.868.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 2.931.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 4.3.6)	€ 12.130.000
	€ 9.199.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.3)	€ 41.000 -/-
	€ 9.158.000

Bovenstaande opsommingen geven de impact aan van de investeringen en risico's op de vermogenspositie van de gemeente Boekel. Hieruit blijkt dat vrij aanwendbare reserves van de gemeentelijke exploitatie, na rekening houden met deze investeringen en claims, nog € 11.840.000 bedraagt. De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Boekel, inclusief stille reserves, bedraagt € 12.130.000 een toename t.o.v. 2024 van € 2.392.000. Voor een groot gedeelte is dit te danken aan de

toename van het jaarrekening resultaat 2023.

De gekwantificeerde risico's zijn opnieuw herijkt en bedragen € 2.931.000.

Resumé

Dit betekent dat ook na genoemde investeringen voldoende ruimte aanwezig is om de nog niet gekwantificeerde risico's, inclusief eerdergenoemde (juridische) claims, te kunnen bekostigen. Daarbij dient vermeld te worden dat vanuit het voorzichtigheidsbeginsel alleen de lasten/risico's zijn benoemd en dat mogelijke voordelen niet zijn opgenomen.

Kijken we naar de ratio van het weerstandscapaciteit inclusief grondbedrijf (beschikbare weerstandscapaciteit versus risico's) dan bedraagt die voor 2025: 4.14.

Volgens het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020 van de provincie is dit ratio uitstekend te noemen.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	≥ 2.0	uitstekend
B	$1.4 < 2.0$	ruim voldoende
C	$1.0 < 1.4$	voldoende
D	$0.8 < 1.0$	matig
E	$0.6 < 0.8$	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

Uit de hiervoor vermelde gegevens kan geconcludeerd worden dat de uitvoering van de kerntaken van de gemeente Boekel niet onder druk komen staan en het vermogen van voldoende omvang is om de investeringen en risico's, zoals die op dit moment bekend zijn, te kunnen bekostigen.

4.3.8 Kengetallen

De kengetallen stellen de gemeenteraad in staat om normen vast te stellen voor de sturing van de financiële positie. De normen en hun onderlinge samenhang bepalen hoe risicovol het financieel beleid is dat gevoerd wordt. Een afweging die is voorbehouden aan de raad.

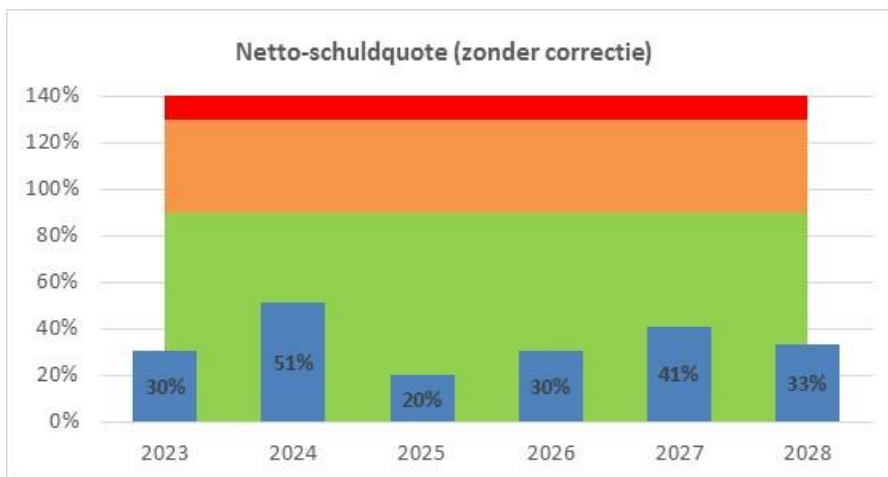
De kengetallen zijn gerelateerd aan signaleringswaarden. In de legenda's onder de figuren is per kengetal te zien welke signaleringswaarden benoemd zijn en in welke categorie deze vallen.

4.3.8.1 Netto-schuldquote (zonder correctie)

De netto schuldquote zegt het meest over de financiële (vermogens)positie van een gemeente. Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van het exploitatietotaal van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In algemeenheid geldt: hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

De netto-schuldquote (zonder correctie) wordt als volgt berekend:

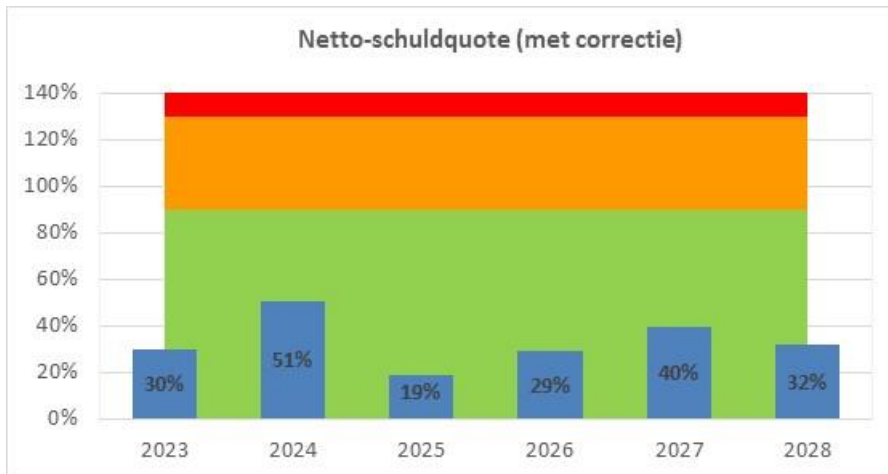
$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

4.3.8.2 Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto-schuldquote (met correctie) wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) - / - (\text{langlopende uitzettingen} + \text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

Algemene normwaarden Netto schuldquote	Schuldquote
Normaal	< 90%
Voorzichtigheid geboden	90-130%
Zeer hoge schuld	> 130%

Omdat er bij verstrekte leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug kunnen worden betaald wordt ook de netto-schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. Deze wijkt voor onze gemeente nauwelijks af van de netto schuldquote omdat we beperkt geld hebben doorgeleend.

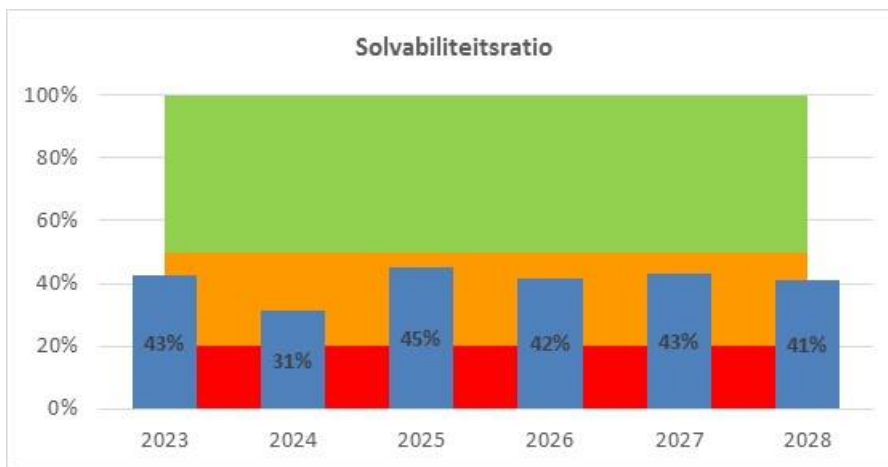
De netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, laten zien dat er na 2024 meer ruimte ontstaat. Ten opzichte van de begroting 2024 heeft de netto-schuldquote zich positief ontwikkeld.

4.3.8.3 Solvabiliteit

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het activabezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Een methode is het bekijken in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

Het solvabiliteitsratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Algemene normwaarden solvabiliteit	Ratio Solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 50%
Voorzichtigheid is geboden	20 - 50%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

Het solvabiliteitsratio voor 2025 bedraagt 45%. Dat betekent dat de organisatie veel bezit heeft wat met vreemd vermogen (schuld) gefinancierd is. Dit beeld trekt zich meerjarig door.

Ten opzichte van de begroting 2024 is het solvabiliteitsratio meerjarig negatief ontwikkeld.

4.3.8.4 Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) jaarlijkse baten. De boekwaarden van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde, voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen.

Het kengetal grondexploitatie wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{boekwaarde in- en nog niet in exploitatie genomen gronden}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden grondexploitatie	Ratio Grondexploitatie
Veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	> 35%
Redelijk veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	20 - 35%
Normale hoeveel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	< 20%

De verwachting is dat de huidige plannen binnen de verwachte termijnen zoals in de grondbedrijf rapportage 2024 zijn vermeld worden gerealiseerd.

De ratio grondexploitatie voor 2025 bedraagt 50%, dit is een kritieke waarde. Na 2025 daalt het ratio, door verkopen van grond, voorzichtigheid blijft geboden.

Ten opzichte van de begroting 2024 is de grondexploitatie ratio positief ontwikkeld.

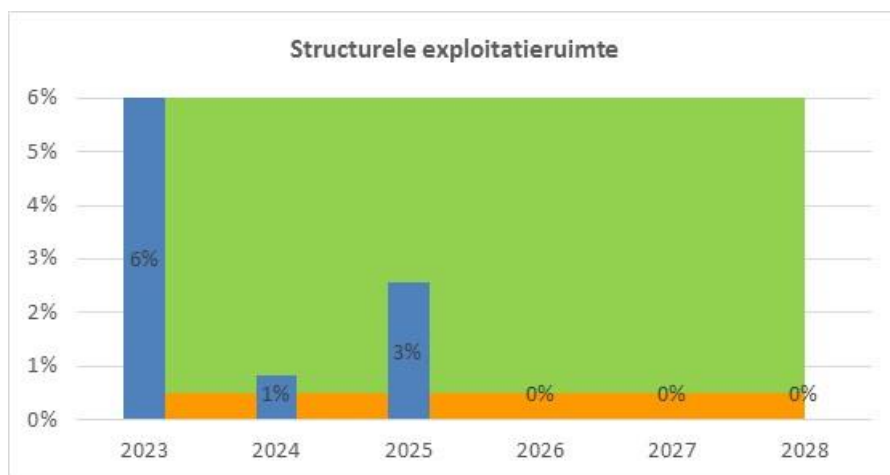
4.3.8.5 Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Hierbij geldt dat bij een positief percentage de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

De structurele exploitatieruimte wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{structurele baten} \text{ -/ - } \text{structurele lasten}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden structurele exploitatieruimte	Ratio Exploitatieruimte
Beschikbare structurele exploitatieruimte	> 0%
Vrijwel geen structurele exploitatieruimte	0%
Geen structurele exploitatieruimte	< 0%

Op basis van het kengetal blijkt dat er beperkte structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Dit past binnen ons beleid om strak te begroten maar kan nieuwe investeringsplannen in de weg staan. De structurele exploitatieruimte ratio voor 2026, 2027 en 2028 bedraagt 0%.

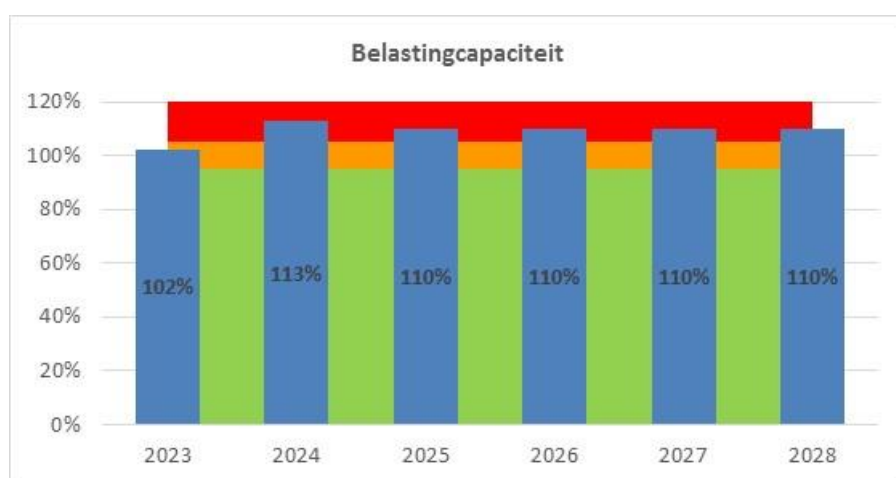
De structurele exploitatieruimte is positief ontwikkeld ten opzichte van de begroting 2024.

4.3.8.6 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt. Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor.

De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar)}}{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar)}}$$

Algemene normwaarden belastingcapaciteit	Ratio Belastingcapaciteit
Ruimte in belastingcapaciteit	> 0%
Vrijwel geen ruimte in belastingcapaciteit	0%
Geen geen ruimte in belastingcapaciteit	< 0%

De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten landelijk in 2025 bedragen € 994.

De gemiddelde woonlasten voor inwoners van de gemeente Boekel zijn volgens een voorlopige berekening € 1.095. Het kengetal komt daarmee op 110% te staan. De woonlasten van Boekel voor 2025 liggen daarmee 10% boven het landelijk gemiddelde.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente op peil te houden is infrastructuur benodigd. Voor zover deze infrastructuur in beheer en onderhoud is bij de gemeente zijn deze opgenomen in deze paragraaf en hebben we het over kapitaalgoederen. We denken hierbij aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

4.4.1 Wegen

Beleidskader

Ons beleid is vastgelegd middels het beleidsplan 2019-2023. Daarbij is geconstateerd dat er een uitbreiding van het areaal heeft plaatsgevonden van 0,6%. Wij beheren circa 830.000 m2 verhardingen. In 2023-2024 is het GVVP vastgesteld. Daarmee is ook het beleid voor onderhoud ververs.

We werken met een relatief (op basis van normen) laag budget. Om eventuele problemen of afname in kwaliteit tijdig te kunnen constateren blijven we tweejaarlijks het gehele wegennet controleren. In 2023 is het complete wegennet gecontroleerd en geconcludeerd dat we met de huidige budgetten het beheer op orde kunnen houden. Wel is een flinke extra inspanning gevraagd om de trottoirs op het gewenste niveau te brengen.

Financiële consequentie

Voor het daadwerkelijke beheer zijn de beleidsuitgangspunten vertaald in het wegenbeheerplan 2024-2028. Daarin wordt voorzien in een storting van € 340.000 structureel per jaar. De inspectie van 2023 laat zien dat deze storting volstaat voor het gewenste onderhoudsniveau.

4.4.2 Riolering / Water

Beleidskader

Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het Programma omgevingswet Water & Riolering (POW&R Boekel 2023-2028). Het POW&R is op 15 december 2022 door de Raad vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater de komende periode gaat invullen.

De gemeente Boekel beheert in totaal 60,1 km vrij verval riolering dat wordt afgepompt door in totaal 17 rioolgemaal. Verder heeft de gemeente in het buitengebied nog 370 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 67 km persleiding.

Belangrijk actiepoint uit het POW&R is het klimaatbestendig maken van onze riolering en (regen)waterafvoer. Meest in het oog springende actiepoint daarin is de wijkgerichte klimaatbestendige omvorming. Hierbij zijn we gestart met de wijk Boschberg die in 2024-2025 wordt uitgevoerd.

Financiële consequenties

In de raadsvergadering van 15 december 2022 is het geactualiseerde kostendekkingsplan vastgesteld. De rioolheffing voor 2025 bedraagt € 255 voor een gemiddelde woning.

4.4.3 Groen

Beleidskader – Integraal onderhoudsbestek

In totaal beheert de gemeente 26,4 hectare plantsoenen, 75 hectare bossen/parkbos, 30,1 hectare gras- en sportvelden, 6,8 hectare bermen, 14,4 hectare overig (denk hierbij aan de vijvers, watergangen en dierenweides), 14.000 vrijstaande (laan)bomen. In 2024 is de samenwerking met IBN vernieuwd middels een contract tot en met 2027 waarbij er meer gestuurd wordt op ambities en klimaatopgaven.

Begroting – Integraal onderhoudsbestek

Voor de uitvoering van het integraal IBN onderhoudsbestek is in de begroting 2025 een bedrag opgenomen van € 417.500.

Beleidskader – Bomen/Snoeibestek

Het bomenonderhoud en het uitvoeren van de boomveiligheidscontroles is in het voorjaar 2022 opnieuw aanbesteed voor een periode van 4 jaar. Eind 2021 is het bomenonderhoudsplan vastgesteld waardoor er meer risicogericht gewerkt wordt.

Begroting – Bomen/Snoeibestek

Er is € 90.000 opgenomen voor het uitvoeren van onderhoud aan bomen (bomenbestek). Dit bedrag wordt gebruikt voor regulier snoeiwerk, het uitvoeren van boomveiligheidscontroles, kappen van bomen en boomonderzoeken.

4.4.4 Gebouwen

Beleidskader:

De gemeente Boekel heeft een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, is hierin opgenomen.

Het onderhoud dat wordt beschouwd als klein en dagelijks onderhoud is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Het Meerjaren Onderhoudsplan wordt jaarlijks ambtelijk geactualiseerd. Het plan is begin 2024 geactualiseerd voor de periode 2024 – 2033 met een doorkijk naar de periode 2033 – 2041. Dit plan is financieel meerjarig vertaald in de voorjaarsnota 2024 en daarmee opgenomen in de begroting 2024.

Uitvoeringsniveau:

Per gebouw is er een contractkostenplan, en een onderhoudskostenplan. Onderhoud komt altijd ten laste van de voorziening.

Financiële consequentie

De storting in de voorziening onderhoud gebouwen bedraagt € 225.000 structureel per jaar.

Begroting:

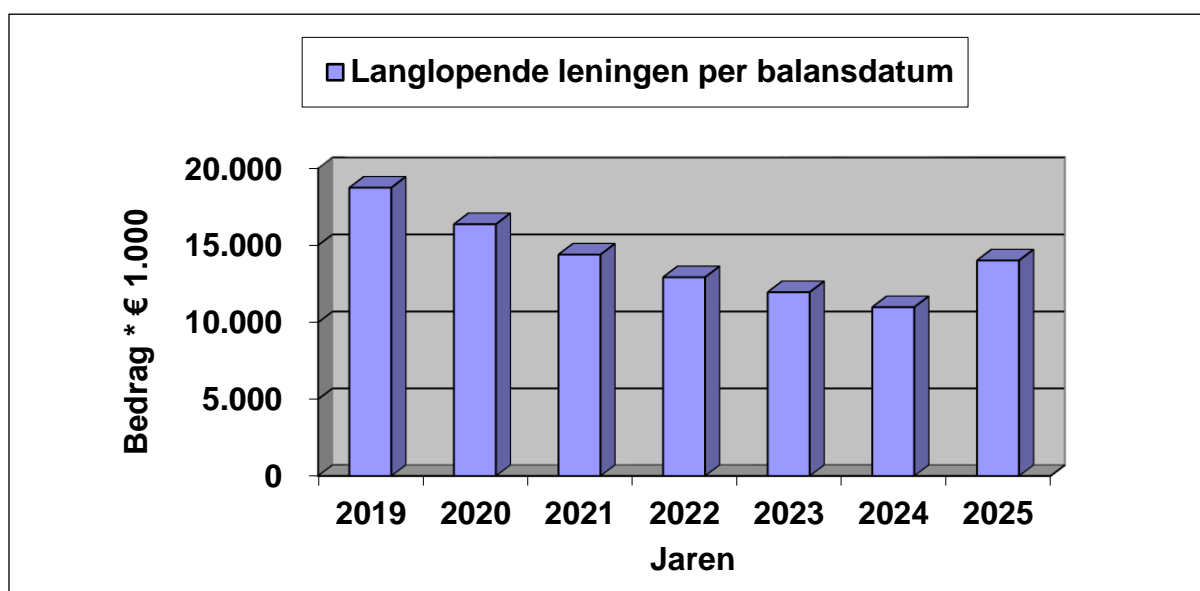
De voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 1 januari 2025 € 253.190.

4.5 Financiering

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen en het voldoen aan de wettelijke regelingen en toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet Fido). Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar overigens zo veel als mogelijk gebruik van wordt gemaakt aangezien de rentelasten hierover over het algemeen lager zijn. Het risico van kort geld ligt in de toekomst, op het moment dat de lening afloopt en herfinanciering aan de orde is. Kan op dat moment in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage geleend worden, of ontstaan er als gevolg van hogere rentelasten (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang- en kort vreemd vermogen.

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage H) blijkt dat er in het begrotingsjaar 2025 naar verwachting één nieuwe langlopende lening zal worden afgesloten van € 4.000.000. Hierbij is rekening gehouden met een rente percentage van 3,25%. Randvoorwaarde hierbij is wel dat de liquiditeitsplanning zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2024 wordt gerealiseerd. De geplande aflossing op langlopende leningen bedraagt in 2025 € 970.000, met een bijbehorende rentelast van € 216.000. De totale langlopende schuld loopt daarmee in 2025 op met € 3.030.000 tot € 14.020.000.

Daar het merendeel van de in het verleden aangetrokken geldleningen betrekking hebben op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet moeten leiden is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is losgelaten en worden nieuwe langlopende leningen aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 (of meer) dan 10 jaar bedragen.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die met het opstellen van de voorjaarsnota jaarlijks wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

De rentekosten van de langlopende geldlening heeft een directe relatie met de grondexploitatie. De toegerekende rente aan het grondbedrijf is gelijk gebleven ten opzichte van 2024 en staat voor 2025 en verder op 1,5% (cf. de berekening volgens de notitie rente van de Cie BBV).

4.5.1 Renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. De berekening van de renterisiconorm is opgenomen in de onderstaande tabel.

Renterisiconorm 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Variabelen renterisiconorm				
Renteherzieningen (1)	0	0	0	0
Aflossingen (2)	970	1.170	1.170	1.170
Renterisico (1 + 2)	970	1.170	1.170	1.170
Begrotingstotaal jaar T	50.929	45.715	43.220	42.681
Renterisiconorm Percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm 2025-2028	10.186	9.143	8.644	8.536
Renterisico Boekel	10%	13%	14%	14%

4.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In onderstaande tabel is de berekening van de kasgeldlimiet van de begroting 2025 opgenomen.

Kasgeldlimiet	Begroting	Werkelijk			
		1 ^e kw.	2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.
1 Toegestane kasgeldlimiet	50.928.519				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
in een bedrag	4.328.924	4.328.924	4.328.924	4.328.924	4.328.924
2 Omvang vlottende korte schuld	3.964.000	3.964.000	3.964.000	3.964.000	3.964.000
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	3.964.000	3.964.000	3.964.000	3.964.000	3.964.000
3 Vlottende middelen	3.838.000	3.838.000	3.838.000	3.838.000	3.838.000
Contante in kas	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Tegoeden in rekening-courant	3.061.000	3.061.000	3.061.000	3.061.000	3.061.000
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	771.000	771.000	771.000	771.000	771.000
4 Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	126.000	126.000	126.000	126.000	126.000
Toegestane kasgeldlimiet	4.328.924	4.328.924	4.328.924	4.328.924	4.328.924
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	4.202.924	4.202.924	4.202.924	4.202.924	4.202.924

4.5.3 Renteschema

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en projecten wordt toegerekend. In onderstaand schema worden deze uiteengezet.

Renteschema			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€ 216.028
b.	De externe rentebaten		-/- € 0
	Saldo rentelasten en rentebaten		€ 216.028
c1.	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend*	-/- € 0	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ € 0	
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 0
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ €	0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ €	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 216.028
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- € 216.028
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		€ 0

* Met ingang van boekjaar 2025 wordt voor grondexploitaties geen onderscheid meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente. Deze is opgenomen in onderdeel a.

4.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

4.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning. Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumentenprijsindex (CPI) over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (2019-2023), door het Centraal Planbureau berekend op 4,08%. In de onderhavige paragraaf is de OZB opbrengst 2025 hiermee verhoogd. In de meerjarenraming (2026-2028) wordt rekening gehouden met 1% prijsindex.

De onroerende zaakbelasting wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van hoofdstuk IV van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet-WOZ) wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2025 worden de WOZ waarden van alle onroerende zaken door de BSOB opnieuw vastgesteld naar de waarde peildatum 1 januari 2024. Tussen de waarde peildatum en het belastingjaar, waarvoor een waarde wordt vastgesteld, ligt een periode van 1 jaar. De nieuwe totale waarde van alle WOZ objecten zal worden gebruikt om de OZB tarieven voor 2025 te berekenen. Op het moment van de voorbereidingen voor de begroting 2025 zijn de definitieve waarden, zoals gebruikelijk, nog niet voorhanden. Aangezien de definitieve WOZ waarden nog niet bekend zijn kunnen de OZB tarieven dan ook nog niet definitief worden bepaald en vastgesteld.

In de raadsvergadering van 12 december 2024 zullen de tarieven ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

De raming van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen 2025 bedraagt € 3.387.000. Hierbij is rekening gehouden met de hierboven vermelde CPI van 4,08%. Na 2025 wordt rekening gehouden met een prijsindexering van 1%. De autonome groei in 2025 bedraagt € 17.000.

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten OZB	2025	2026	2027	2028
OZB eigenaren woningen	2.212.000	2.251.000	2.291.000	2.331.000
OZB eigenaren niet woningen	720.000	727.000	735.000	742.000
OZB gebruikers niet woningen	455.000	460.000	464.000	469.000
Totaal	3.387.000	3.438.000	3.490.000	3.542.000

Ter vergelijking zijn in onderstaande tabel de tarieven voor 2024 opgenomen zoals die in deze regio worden toegepast.

OZB 2024							
Gemeente	Tarief woningen	Gemeente	Tarief eigenaar niet-woning	Gemeente	Tarief gebruiker niet-woning	Gemeente	Gemiddeld betaalde ozb woningen
Geldrop-Mierlo	0,0677	Someren	0,1613	Someren	0,1277	Geldrop-Mierlo	311
Maashorst	0,0729	Geldrop-Mierlo	0,1884	Heusden	0,1390	Maashorst	349
's-Hertogenbosch	0,0757	Meierijstad	0,1923	Geldrop-Mierlo	0,1530	's-Hertogenbosch	380
Son en Breugel	0,0770	Son en Breugel	0,1966	Son en Breugel	0,1644	Oss	403
Bernheze	0,0842	Heusden	0,2360	Meierijstad	0,1770	Meierijstad	415
Meierijstad	0,0854	Nuenen c.a.	0,2436	Maashorst	0,1951	Son en Breugel	420
Heusden	0,0900	Maashorst	0,2455	Nuenen c.a.	0,1955	Heusden	428
Vught	0,0911	Deurne	0,2456	Gemert-Bakel	0,1994	Bernheze	441
Oss	0,0927	Boekel	0,2565	Vught	0,2003	Land van Cuijk	459
Laarbeek	0,0996	Laarbeek	0,2596	Deurne	0,2094	Laarbeek	475
Someren	0,1026	Vught	0,2646	Laarbeek	0,2105	Someren	482
Asten	0,1051	Oss	0,2666	Boekel	0,2119	Asten	498
Nuenen c.a.	0,1058	Helmond	0,2673	Helmond	0,2156	Deurne	508
Land van Cuijk	0,1066	Asten	0,2810	Land van Cuijk	0,2206	Helmond	516
Deurne	0,1100	Gemert-Bakel	0,2901	Oss	0,2236	Boekel	536
Boekel	0,1139	Bernheze	0,3092	Asten	0,2395	Gemert-Bakel	583
Gemert-Bakel	0,1229	Land van Cuijk	0,3177	Bernheze	0,2600	Vught	585
Helmond	0,1262	's-Hertogenbosch	0,3447	's-Hertogenbosch	0,2761	Nuenen c.a.	591
Sint-Michielsgestel	nmb	Sint-Michielsgestel	nmb	Sint-Michielsgestel	nmb	Sint-Michielsgestel	nmb
Gemiddelde	0,0961	Gemiddelde	0,2537	Gemiddelde	0,2010	Gemiddelde	466

Bron: Coelo Atlas 2024; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2024

4.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en verwerking van restafval te beperken tegen een kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt, wordt voor 2025 geschat op 4.493. Het totaal aantal objecten van 4.563 wordt gecorrigeerd met 140 objecten i.v.m. leegstand of sloop en een toename 70 objecten. De geraamde kosten bedragen € 1.711.629 (incl. BTW, inclusief overhead).

In 2025 dalen de kosten voor afvalinzameling. De vergoedingen die de gemeente ontvangt voor 'zuivere' grondstoffen zijn hoger. Tevens kunnen de kosten gedeeld worden door meer huishoudens. Dit leidt tot een lichte daling van het tarief. Het tarief is voor 2025 op basis van het voorgaande berekend op € 342,48 (2024: € 347,53). Dit betreft het vaste tarief en dat geldt zowel voor een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van de opdrukkzakken voor restafval.

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.

Afvalstoffenheffing	Uitgaven (incl. BTW)	Inkomsten
Vuilinzameling		
Totale kosten, overhead, papier, luiers, mini milieustraat	314.508	
Totale opbrengsten oud papier en verkopen		-51.000
Vuilverwerking		
Totale kosten, stortrechten, vegen, snoeiafval, glas etc.	48.158	
Totale opbrengsten		0
Diversen inzameling en verwerking		
Totale kosten, overhead, bijdragen Land van Cuijk, vergoeding zwerfafval, kunststof, verpakkingsafval	1.333.929	
Totale opbrengsten, vergoeding zwerfafval en verpakkingsafval		-121.856
Bijdrage voorziening afvalstoffenheffing		0
Hondentoiletten		
Totale kosten, frezen terreinen	5.445	
Totale opbrengsten		0
Ongediertebestrijding		
Totale kosten, onkruid- en bestrijdingsmiddelen en meststoffen	2.420	
Totale opbrengsten		0
Overhead		
Totale kosten organisatie gemeente Boekel	7.169	
Opbrengsten		
Totale opbrengsten uit afvalstoffenheffing		-1.538.773
Totaal	1.711.629	-1.711.629

Op basis van het gemiddeld gebruik kwam het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2024 uit op € 355 voor een éénpersoonshuishouden en € 363 voor een meerpersoonshuishouden.

Afvalstoffenheffing 2024			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Asten	131	Deurne	192
Deurne	149	Asten	193
Heusden	165	Someren	226
Someren	180	Heusden	235
Laarbeek	180	Land van Cuijk	238
Vught	182	Laarbeek	240
Bernheze	193	Meierijstad	242
Maashorst	200	Bernheze	247
Meierijstad	202	Gemert-Bakel	251
Gemert-Bakel	220	Maashorst	268
Land van Cuijk	231	Oss	269
Oss	237	Sint-Michielsgestel	293
Sint-Michielsgestel	243	Vught	302
Nuenen c.a.	243	's-Hertogenbosch	303
's-Hertogenbosch	246	Nuenen c.a.	303
Son en Breugel	267	Helmond	326
Geldrop-Mierlo	269	Son en Breugel	335
Helmond	278	Geldrop-Mierlo	358
Boekel	355	Boekel	363
Gemiddelde	220		273

Bron: Coelo Atlas 2024; tarieven afvalstoffen van omliggende gemeenten 2024

4.6.3 Rioolheffing

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een technisch en maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringssysteem. Sinds ruim 10 jaar werken we met een uitgebreid systeem waardoor ook maatregelen aangaande grond en oppervlaktewater binnen deze heffing vallen. Feitelijk dekt de term de inhoud niet meer en zouden we moeten spreken van een (afval)water en klimaatheffing.

Op 15 december 2022 heeft de raad het "Programma Omgevingswet Water en Riolerings (POW&R) 2023-2028" vastgesteld. Met het vaststellen van dit 6 jaarlijkse programma is het beleid voor de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater vastgesteld. Tevens zijn de opgaven voor wat betreft het thema klimaatadaptatie verwerkt.

Na doorrekening van de opgaven (exploitatie en verbeteringen/ambities) is besloten om vanaf 2024 een jaarlijkse stijging van 5,7% te hanteren. In onze begroting werken we conform het vastgestelde POW&R en worden de tarieven t.o.v. 2023 met 5,7% verhoogd. Vertaald naar onze begroting zijn de effecten onderstaand aangegeven. Het tarief dat in rekening wordt gebracht is gekoppeld aan het waterverbruik bij BrabantWater en bij grootverbruikers onder condities gecorrigeerd met de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Het tarief dat in rekening wordt gebracht is gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Categorie	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024	Tarief 2025
t/m 50m ³	€ 189	€ 196	€ 207	€ 219
51 t/m 150 m ³	€ 219	€ 228	€ 241	€ 255
151 t/m 250 m ³	€ 260	€ 271	€ 286	€ 303
251 t/m 500 m ³	€ 303	€ 315	€ 333	€ 352
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,35	€ 1,41	€ 1,49	€ 1,57
5.001 t/m 10.000 m ³ *	€ 0,97	€ 1,01	€ 1,07	€ 1,13
10.000 t/m 25.000 m ³ *	€ 0,63	€ 0,65	€ 0,69	€ 0,73
25.000 t/m 50.000 m ³ *	€ 0,19	€ 0,20	€ 0,21	€ 0,23
> 50.000 m ³ *	€ 0,06	€ 0,07	€ 0,07	€ 0,08

* Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m³ afgevoerd water.

In onderstaande tabel is het rioolrecht van de gemeente Boekel vergeleken met de ons omringende gemeenten.

Rioolrechten 2024			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Nuenen c.a.	76	's-Hertogenbosch	148
Sint-Michielsgestel	141	Sint-Michielsgestel	161
's-Hertogenbosch	148	Oss	178
Meerijstad	177	Helmond	188
Oss	178	Meerijstad	189
Maashorst	187	Someren	199
Helmond	188	Geldrop-Mierlo	199
Land van Cuijk	193	Nuenen c.a.	207
Someren	199	Son en Breugel	210
Geldrop-Mierlo	199	Bernheze	215
Deurne	208	Maashorst	227
Son en Breugel	210	Gemert-Bakel	228
Bernheze	215	Heusden	240
Gemert-Bakel	228	Boekel	241
Heusden	240	Vught	248
Boekel	241	Laarbeek	255
Vught	248	Land van Cuijk	256
Laarbeek	255	Deurne	318
Asten	324	Asten	324
Gemiddelde	203		223

Bron: Coelo Atlas 2024; Rioolrechten van omliggende gemeenten 2024

4.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. Het tarief voor 2024 bedraagt € 1,18 per overnachting en is afgestemd op het niveau van de tarieven van omliggende gemeenten.

Overeenkomstig de meerjarenbegroting wordt het tarief voor het jaar 2025 geïndexeerd met 4,08 % en komt daarmee voor 2025 op € 1,23 per overnachting.

4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten

De raad heeft 6 oktober 2022 besloten om de tarieven geleidelijk aan te verhogen. Het begraafplaatsbeheer is niet kostendekkend en het verschil met de tarieven uit de regio was groot. Door de tarieven geleidelijk te verhogen en het beheer anders in te vullen gaan we ervanuit dat we in de toekomst op een kostendekkende situatie uitkomen.

Voor 2025 gaan we uit van indexering van 4,08%. Deze indexering komt bovenop de geleidelijke verhoging zoals besloten in 2022.

Tarieven 2024 Boekel en omliggende gemeenten:

Gemeente	Begraven 20 jaar	Vergelijking Boekel (=100%)	Verlenging 10 jaar	Vergelijking Boekel (=100%)	Urnenplaats 20 jaar	Vergelijking Boekel (=100%)
Boekel	€ 2.234	100%	€ 764	100%	€ 1.615	100%
Maashorst	€ 3.023	135%	€ 1.031	135%	€ 1.388	86%
Cuijk	€ 2.820	126%	€ 970	127%	€ 1.190	74%
Gemert-Bakel	€ 1.980	89%	€ 635	83%	€ 1.670	103%
Meerijstad	€ 2.900	130%	€ 861	113%	€ 1.855	115%

4.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten.

Voor 2025 worden de tarieven verhoogd op basis van de consumenten prijsindexpercentage van 4,08%. Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiervoor wordt uiteraard geen verhoging doorgevoerd.

Ondanks dat de Omgevingswet in werking is sinds 1 januari 2024 is op dit moment nog niet volledig helder wat de impact is voor de bouwleges. Dit doordat eind 2023 onder de vorige wetgeving nog veel aanvragen omgevingsvergunningen zijn ingediend. De eerste maanden van 2024 zijn in verhouding met andere jaren minder aanvragen omgevingsvergunningen gedaan.

Zeker is dat door de invoering van de Omgevingswet minder bouwleges binnenkomen. Nieuwbouw valt onder de Wet Kwaliteitsborging en de beoordeling ligt niet bij de gemeente. Verbouw valt in 2024 en begin 2025 niet onder de Wet Kwaliteitsborging. Hier blijft de gemeente wel bij betrokken. Voor 1 januari 2025 komt duidelijkheid per wanneer verbouw wel onder de Wet Kwaliteitsborging valt. Verbouw valt echter vaak onder vergunningvrij bouwen zonder bouwleges.

Leges voor aanvragen evenementenvergunningen zijn in 2024 vrijgesteld voor lokale verenigingen en stichtingen. Dit heeft als resultaat dat minder leges voor dit onderdeel binnen zijn gekomen. Door strengere eisen van politie, brandweer en GHOR zijn meer uren nodig om evenementenvergunningen te behandelen.

Voor aanvragen van milieubelastende activiteiten mogen sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet milieuleges worden geheven. Het voornemen is om de milieuleges toe te voegen aan de tarieventabel. Er zal hiervoor geen bedrag worden beraamd aangezien ervaringscijfers ontbreken.

Bij het opstellen van de begroting 2025 wordt zoveel mogelijk geanticipeerd op basis van de dan voorhanden informatie en kennis, zie ook hoofdstuk 4.3.4. Niet gekwalificeerde en overige risico's.

4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om armoede te bestrijden. Hierbij benutten we de wettelijke mogelijkheden. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men kwijtschelding vragen. Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen stellen we het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan op 100% van de normuitkering die de belastingschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerend zaakbelasting. We verlenen geen kwijtschelding voor graf- en begrafenisrechten, marktgelden, toeristenbelasting en leges.

4.6.8 Lastenontwikkeling

Onderstaande tabel geeft over 2021 – 2024 de totale heffingen weer in euro's per inwoner van gemeenten in de omgeving van Boekel.

Totaal gemeentelijke heffingen - euro/inwoner	2021	2022	2023	2024
Geldrop-Mierlo	419	435	432	472
Heusden	430	429	444	485
Sint-Michielsgestel	445	466	484	499
Laarbeek	484	492	478	515
Meierijstad	481	493	500	515
Bernheze	487	496	500	539
Somerem	485	505	519	545
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	504	518	550	566
Land van Cuijk	-	510	537	578
Son en Breugel	510	544	542	580
Oss	532	539	545	584
Maashorst	-	548	558	587
Deurne	551	557	569	594
Boekel	501	524	532	600
Gemert-Bakel	534	550	559	603
Helmond	565	567	584	624
Asten	544	571	602	645
Vught	528	624	617	660
's-Hertogenbosch	657	671	715	793
Gemiddelde	509	528	540	578

Bron: CBS

De totale gemeentelijke heffingen bestaan uit:

Onroerendezaakbelasting woningen, Onroerendezaakbelasting niet-woningen, Parkeerheffingen, Precariobelasting, Toeristenbelasting, Overige belastingen, Rioolheffing, Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing, Secretarieleges burgerzaken, Begraafplaatsrechten, Leges wonen en bouwen, Overige leges.

In onderstaande tabel is opgenomen hoe vanaf 2022 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2022 t/m 2025				
	2022	2023	2024	2025
Gemiddelde waarde woning	€ 341.399	€ 396.606	€ 408.504	€ 419.650
Eenheid	%	%	%	%
OZB tarief woning	0,13196%	0,11385%	0,11683%	0,11856%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 450,51	€ 451,54	€ 477,26	€ 497,53
Afvalstoffenheffing	€ 238,49	€ 246,00	€ 347,53	€ 342,48
Rioolrecht	€ 219,00	€ 228,00	€ 241,00	€ 255,00
Lasten totaal	€ 908,00	€ 925,54	€ 1.065,79	€ 1.095,01

4.6.9 Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2025

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor middels de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendekkendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De 3 titels uit de legesverordening worden elk afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld, kruissubsidiëring binnen het totaal van de leges is toegestaan;
- Bij Titel 3 geldt dat behalve als geheel, tevens per hoofdstuk de maximale 100% kostendekkend geldt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
  - Kosten van beleid;
  - Kosten van handhaving, toezicht en controle (m.u.v. 1e controle na oplevering) v.w.b. titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen.

Totaaloverzicht kostendekkendheid leges begroting 2025							
		Lasten excl. overhead en BTW	Overhead	BTW/BCF	Totale Lasten	Baten	Kosten-dekking percentage
Titel 1	Algemene dienstverlening						
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 29.443	€ 2.669	€ 582	€ 32.694	€ 14.500	44,35%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 469.105	€ 37.135	€ 7.798	€ 514.038	€ 201.720	39,24%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens	€ 25.971	€ 1.537	€ 323	€ 27.831	€ 8.350	30,00%
Hoofdstuk 5	Bestuursstukken *	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Vastgoedinformatie *	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Overige publiekszaken	€ 460	€ 46	€ 10	€ 516	€ 250	48,46%
Hoofdstuk 8	Bijzondere wetten	€ 92.965	€ 9.297	€ 1.952	€ 104.214	€ 50.500	48,46%
Hoofdstuk 9	Diversen *	-	-	-	-	-	-
	Totaal titel 1	€ 617.945	€ 50.684	€ 10.665	€ 679.293	€ 275.320	40,53%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning						
Hoofdstuk 1	Algemene bepalingen	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 2	Voorfase	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 5	Lozingsactiviteiten	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 6	Aanlegactiviteiten	€ 432.133	€ 39.213	€ 16.635	€ 487.981	€ 185.000	37,91%
Hoofdstuk 7	Overige activiteiten	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 8	Maatwerkvoorschriften	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 9	Gelijkwaardigheid	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 10	Overige tarieven	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 11	Modaliteiten	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 12	Vermindering	)	)	)	)	)	)
Hoofdstuk 13	Teruggaaf	)	)	)	)	)	)
	Totaal titel 2	€ 432.133	€ 39.213	€ 16.635	€ 487.981	€ 185.000	37,91%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn						
Hoofdstuk 1	Horeca	€ 18.107	€ 1.811	€ 380	€ 20.298	€ 1.250	6,16%
Hoofdstuk 2	Seksbedrijven *	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 3	Winkeltijdenwet *	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 4	Organiseren evenement of markt	€ 28.972	€ 2.897	€ 608	€ 32.477	€ 2.000	6,16%
Hoofdstuk 5	Standplaatsen	€ 10.743	€ 724	€ 152	€ 11.619	€ 500	4,30%
Hoofdstuk 6	Kinderopvang *	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Hoofdstuk 7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit *	-	-	-	-	-	-
	Totaal titel 3	€ 57.822	€ 5.432	€ 1.141	€ 64.395	€ 3.750	5,82%
	Totaal totale legesverordening	€ 1.107.900	€ 95.329	€ 28.440	€ 1.231.669	€ 464.070	37,68%

* Geen afzonderlijke kosten / opbrengsten begroot.

In 2025 is het voornemen om milieuleges op te nemen in de tarieventabel. Er wordt hier geen bedrag voor geraamd.

4.7 Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in, en informatie verstrekt over alle partijen waar gemeente Boekel bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt.

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang zoals gedefinieerd in het BBV in de uitgave van 2016, maar er wel sprake is van:

- een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht);
- een bestuurlijke belang;

beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's toch op te nemen in de paragraaf verbonden partijen.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen op te nemen in deze paragraaf als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:

- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Oss is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids- en begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiogemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het BBV ten minste te bevatten:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
  - gemeenschappelijke regelingen;
  - vennootschappen en coöperaties;
  - stichtingen en verenigingen, en,
  - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Per verbonden partij moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

- a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;

- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Bij het opstellen van de begroting kunnen de onderdelen c, d en e niet altijd worden ingevuld. Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico's op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

Hieronder volgt een toelichting per verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen:

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost			
Bestuurlijk belang	Wethouder		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 185.000.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 764.000	€ 639.000
	Vreemd vermogen	€ 349.000	€ 352.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	Zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (GR-KCV).		

GGD Hart voor Brabant			
Bestuurlijk belang	Wethouder		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 507.000.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 4.459.000	€ 3.980.000
	Vreemd vermogen	€ 13.379.000	€ 13.174.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	Zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (GGD Hart voor Brabant).		

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant			
Bestuurlijk belang	Wethouder		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Ze verzorgen de administratie en gebruiken voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 3.000.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 28.554.100	€ 28.554.100
	Vreemd vermogen	€ 178.500	€ 178.500
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	In de sociaal-economische afspraken Wsw tussen het Werkvoorzieningschap en IBN-Holding B.V. worden de wederzijdse rechten en verplichtingen vastgelegd. Onderdeel hiervan is de afspraak dat binnen IBN-holding B.V. voldoende weerstandsvermogen wordt gevormd om toekomstige mogelijke risico's te kunnen opvangen. Deze risico's zijn voor rekening van IBN-holding B.V. De activiteiten van het Werkvoorzieningschap en de daarmee samenhangende kosten zijn voor de komende 3 à 4 jaar goed te ramen.		

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)			
Bestuurlijk belang	Wethouder		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 688.000.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 8.157.000	€ 8.160.000
	Vreemd vermogen	€ 11.529.000	€ 11.491.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	Zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (ODBN).		

Brabant Historisch Informatiecentrum (BHIC)			
Bestuurlijk belang	Burgemeester		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarpplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarpplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 52.200.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 1.477.000	€ 1.299.000
	Vreemd vermogen	€ 5.225.000	€ 5.374.000

De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.
Risico's	Zie paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (BHIC)

Veiligheidsregio Brabant-Noord										
Bestuurlijk belang	Burgemeester									
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.									
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 840.000. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Brandweer Brabant-Noord € 812.000 GHOR € 14.000 Bevolkingszorg € 14.000									
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>01-01-2025</th> <th>31-12-2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 13.000.000</td> <td>€ 14.000.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 74.512.000</td> <td>€ 78.734.000</td> </tr> </tbody> </table>		01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 13.000.000	€ 14.000.000	Vreemd vermogen	€ 74.512.000	€ 78.734.000
	01-01-2025	31-12-2025								
Eigen vermogen	€ 13.000.000	€ 14.000.000								
Vreemd vermogen	€ 74.512.000	€ 78.734.000								
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.									
Risico's	Zie paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (Veiligheidsregio Brabant-Noord).									

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)										
Bestuurlijk belang	Burgemeester									
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is									
Financieel belang	Sinds 2012 wordt er geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.									
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>01-01-2025</th> <th>31-12-2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 15.099.000</td> <td>€ 14.758.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 33.302.000</td> <td>€ 31.611.000</td> </tr> </tbody> </table>		01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 15.099.000	€ 14.758.000	Vreemd vermogen	€ 33.302.000	€ 31.611.000
	01-01-2025	31-12-2025								
Eigen vermogen	€ 15.099.000	€ 14.758.000								
Vreemd vermogen	€ 33.302.000	€ 31.611.000								
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.									
Risico's	Zie paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (RAV).									

Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)			
Bestuurlijk belang	Wethouder		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede handhaving van de leerplichtwet en aanpak van voortijdig schoolverlaten. Dit geldt voor al het onderwijs: basisscholen, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's).		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 31.000.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	Het RBL BNO hanteert een maximale reserve van 10% op de begroting. De regionale afspraak is dat een overschot boven deze 10% terugvloeit naar de deelnemende gemeenten. Als er extra middelen nodig zijn, wordt een verzoek hiervoor door het RBL BNO voorgelegd aan de deelnemende gemeenten.		

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost Brabant			
Bestuurlijk belang	De colleges geven de centrumgemeente Den Bosch mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren, uiteraard begrensd door wetgeving, jurisprudentie en vooraf vastgestelde financiële kaders		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Financieel belang	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van het percentage dat in de landelijke meicirculaire voor uitvoering van de Jeugdwet wordt toegekend.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		

Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost			
Bestuurlijk belang	De colleges geven de centrumgemeente Oss mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren. De portefeuillehouden Wmo maakt deel uit van het reguliere overleg.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Financieel belang	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten verdeeld naar inwonersaantal over de gemeenten.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		

Belastingamenwerking Oost-Brabant (BSOB)			
Bestuurlijk belang	Burgemeester		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 208.000		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	Zie paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing van de begroting 2025 (BSOB).		

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden:

Vennootschappen en coöperaties

Brabant Water N.V.													
Bestuurlijk belang	Wethouder												
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening												
Financieel belang	In verband met de solvabiliteit van Brabant Water is besloten de jaarresultaten toe te voegen aan de algemene reserve. Er vindt geen uitkering van dividend meer plaats.												
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>01-01-2023</th> <th>31-12-2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 690.022.000</td> <td>€ 699.235.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 584.613.000</td> <td>€ 618.615.000</td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>Recentere gegevens zijn niet bekend.</i></td> </tr> </tbody> </table>		01-01-2023	31-12-2023	Eigen vermogen	€ 690.022.000	€ 699.235.000	Vreemd vermogen	€ 584.613.000	€ 618.615.000	<i>Recentere gegevens zijn niet bekend.</i>		
	01-01-2023	31-12-2023											
Eigen vermogen	€ 690.022.000	€ 699.235.000											
Vreemd vermogen	€ 584.613.000	€ 618.615.000											
<i>Recentere gegevens zijn niet bekend.</i>													
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	Het jaar 2023 kende een positief resultaat van € 9.213.000. Recentere gegevens zijn niet bekend.												
Risico's	n.v.t.												

Stichtingen en verenigingen

Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (ZVH BNO)										
Bestuurlijk belang	Burgemeester									
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen.									
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 13.910.									
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>01-01-2025</th> <th>31-12-2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ n.v.t.</td> <td>€ n.v.t.</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ n.v.t.</td> <td>€ n.v.t.</td> </tr> </tbody> </table>		01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	01-01-2025	31-12-2025								
Eigen vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.								
Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.								
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.									
Risico's	De verwachting is dat de komende jaren het aantal casussen toeneemt qua aantal en complexiteit.									

Vereniging van eigenaren Octopus			
Bestuurlijk belang	Ambtelijk		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 7.800.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 72.969	€ 46.499
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		

RNOB			
Bestuurlijk belang	Burgemeester		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regio heeft ten doel het bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Noordoost-Brabant. Dit doel wordt verwezenlijkt door de ontwikkeling van projecten en programma's, het stimuleren van economische samenwerking en innovatie, actieve werving van economische activiteiten en ondernemingen, het initiëren, adviseren en bemiddelen bij subsidies en ander overheidsinstrumentarium, het verstrekken van bijdragen om niet en risicodragende investeringen in (projectmatige) economische activiteiten en ondernemingen en alle andere activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling. Daarnaast is er nog een bestuursconvenant met gemeenten en waterschappen.		
Financieel belang	De bijdrage in 2025 is geraamd op € 33.600.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	<i>geen gegevens bekend</i>	
	Vreemd vermogen	<i>geen gegevens bekend</i>	
De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar	De verwachte omvang van het financiële resultaat in 2025 is nihil.		
Risico's	n.v.t.		

4.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw en investeringen op maatschappelijke terreinen. Het grondbeleid heeft daarnaast natuurlijk een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen meer en meer een belangrijk onderdeel van de totale exploitatie.

Gelet op de risico's, zeker in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is niet voor niets een afzonderlijke paragraaf over het grondbedrijf verplicht gesteld.

4.8.1 Visie

Taak van het grondbedrijf is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente. De gemeente Boekel heeft de komende jaren nog een fors woningbouwprogramma te realiseren. De vraag naar woningen maar ook locaties voor bedrijven blijft stijgen. Een aantal ontwikkelingen worden actief door de gemeente opgepakt.

Waar het strategisch gemeentelijk van belang is, zal afgewogen worden of grondpositie of ontwikkelingen door derden of in combinatie met de gemeente, noodzakelijk of gewenst is. Het spreekt voor zich dat eventueel gemaakte of te maken kosten door de gemeente bij grondexploitatie met derden verrekend zullen worden via een overeenkomst of vast te stellen exploitatieplan.

Momenteel is zeer beperkt grond beschikbaar voor vestiging van bedrijven. Vanuit de gemeente Boekel zijn er geen bedrijfskavels meer beschikbaar. Voor de toekomst zal worden gekeken naar een uitbreiding van het bedrijventerrein zowel in Boekel als in Venhorst.

De lopende en geplande projecten in exploitatie binnen de Gemeente Boekel zijn:

- De Donk fase 1;
- De Donk fase 2;
- De Peelhorst;
- De Run;
- De Burgt fase 1;
- De Burgt fase 2;
- Voskuilen fase 3;
- Schutboom;
- Tuinstraat;
- De Biezen fase 1;
- De Driedaagse;
- Lage Raam;
- Centrumplan Boekel.
- Neerbroek Vlonder Noord;

Naast projecten van de gemeente Boekel worden er ook door particulieren projecten geïnitieerd, de zogenaamde passieve complexen. Hierbij ligt het initiatief bij de particulier. De gemeente Boekel sluit of heeft exploitatieovereenkomsten (zogenoemde anterieure overeenkomsten) afgesloten met deze (particuliere) ontwikkelaars. Hierin wordt afgesproken onder welke voorwaarden en vergoeding van kosten de gemeente haar medewerking wil verlenen aan het initiatief.

Gronduitgifte

Nieuwe uitgifte van kavels is voorzien in de plannen Schutboom, de Burgt (fase 1b), De Biezen en Lage Raam.

4.8.2 Beleid inzake reserve en risico

In de gemeente Boekel is sprake van zeer omvangrijke activiteiten in het kader van grondexploitatie. Binnen de grondbedrijf rapportage worden uitsluitend de actieve complexen beschouwd. Alle complexen voorzien in de geprognoseerde behoefte aan woningen en bedrijven. De omvangrijke activiteiten leiden ook tot een flinke boekwaarde. Totaal een positief getal geeft aan dat er meer kosten dan opbrengsten zijn gemaakt. In onderstaande tabel is daarvan een detaillering gegeven.

GRONDBEDRIJF COMPLEXEN	Boekwaarde 31-12-2023
Woningbouw	
De Donk fase 1	-/- 143.178
De Donk fase 2	-/- 167.404
Peelhorst	-/- 387.819
De Run	-/- 462.210
De Burgt fase 1	4.000.161
De Burgt fase 2	1.416.248
Voskuilen fase 3	-/- 263.694
Schutboom	4.074.116
Tuinstraat	36.293
De Biezen fase 1	36.078
Bedrijventerrein	
De Driedaagse	-/- 47.440
Lage Raam fase 1	1.603.685
Mix	
Centrumplan	4.262.562
Neerbroek Vlonder Noord	1.730.526

Tabel 1: Boekwaarde per d.d. 31.12.2023 cf. grondbedrijf rapportage 2024

Weerstandsvermogen

In de afgelopen jaren zijn forse investeringen gedaan in het kader van dorpsontwikkeling en grondexploitatie. Bij de ontwikkeling van de gebieden zijn in beperkte mate particuliere partijen betrokken. Veel plannen kenmerken zich door een lange looptijd en grote investeringen. Naar aanleiding hiervan is het noodzakelijk dat jaarlijks een toets wordt uitgevoerd op het beschikbare weerstandsvermogen voor grondexploitatie.

Het nemen van risico's zal niet alleen moeten worden gezien in relatie tot het grondbedrijf, maar tevens in relatie tot andere geprioriteerde of te prioriteren plannen / projecten in Boekel. Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat het beschikbare weerstandsvermogen wordt getoetst en gerapporteerd, in het kader van de grondexploitatie.

Er is een berekening / inschatting gemaakt van het gewenste weerstandsvermogen versus beschikbare middelen. Het gewenste weerstandsvermogen cf. berekening grondbedrijf rapportage 2024 bedraagt € 3.041.000.

Risicoanalyse

De prioriteit zal liggen bij het beperken van de risico's en het afwegen van mogelijke investeringen. Het vaststellen van de jaarlijkse grondexploitatie door de raad is een belangrijk instrument voor de raad om de koers uit te zetten en adequaat te kunnen sturen op risico's. Uit de grondbedrijfrapportage blijkt dat de komende jaren een gefaseerde en beperkte uitgifte van zowel woningbouwkavels als bedrijfskavels is voorzien. De verwachting is dat de komende jaren de prognoses worden gerealiseerd. Echter verdere afboekingen en / of het vormen van voorzieningen kan toch op bepaalde projecten noodzakelijk zijn.

Woningen	2025	2026	2027	2028
Starterswoning (CPO)	9			
Rijwoning (CPO)	5			
Tweekapper (gemeente)	5	20	6	25
Vrijstaande kavel (gemeente)	13	12	16	15
Sociale huurwoning	9	21	30	14
Starterswoning		9	14	7
Rijwoning		3	6	12
Tweekapper	6			
Vrijstaand / halfvrijstaand	10	5	8	
Sociale huurappartement	12			15
Koopappartement	28		34	9
Ontwikkeling door derden – exploitatieovereenkomst	2		6	
TOTAAL AANTAL WONINGEN	99 won	70 won	121 won	98 won

Tabel 2 uitgifte planning woningbouw cf. grondbedrijfrapportage 2024

Bedrijfskavels	2025	2026	2027	2028
De Vlonder West fase 3				
Bedrijfskavel				
Venhorst Bedrijventerrein				
Bedrijfskavel				
De Driedaagse				
Bedrijfskavel				
Lage Raam fase 1	19.393 m²	18.148 m²	23.116 m²	
Bedrijfskavel	19.393 m ²	18.148 m ²	23.116 m ²	
TOTAAL AANTAL M² BEDRIJFSKAVELS	19.393 m²	18.148 m²	23.116 m²	

Tabel 3 uitgifte planning m² bedrijfskavels cf. grondbedrijfrapportage 2024

De Raad heeft meerdere instrumenten voor het beheersen van de grondexploitatie. Zo kennen we de jaarlijkse beoordeling van het weerstandsvermogen in combinatie met de jaarlijkse vaststelling van de geactualiseerde grondexploitaties en informatie over de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar. We rekenen per jaar met een grondwaarde stijging van 1% in 2025.

Reserves

De algemene reserve van het grondbedrijf bedraagt € 3.000.000 en kan worden aangewend voor de dekking van toekomstige risico's.

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder
Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid				
A	0.	<i>Bestuur en ondersteuning</i>		
A	0.1	Bestuur	Burgemeester van den Elsen	Jo Marcic
A	0.2	Burgerzaken	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Burgemeester van den Elsen	Erik Peeters
A	0.4	Overhead	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.5	Treasury	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.61	OZB woningen	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.62	OZB niet-woningen	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.63	Parkeerbelasting	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.64	Belastingen overig	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.8	Overige baten en lasten	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.9	Vennootschapsbelasting	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.10	Mutaties reserves	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	1.	<i>Veiligheid</i>		
A	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
A	1.2	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester van den Elsen	Remco Smits
Programma B - Verkeer en vervoer				
B	2.	<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>		
B	2.1	Verkeer en vervoer	Wethouder Willems	Erik Peeters
B	2.2	Parkeren	Wethouder Willems	Erik Peeters
B	2.3	Recreatieve havens	Wethouder Willems	Erik Peeters
B	2.4	Economische havens en waterwegen	Wethouder Willems	Erik Peeters
B	2.5	Openbaar vervoer	Wethouder Willems	Erik Peeters
Programma C - Economie & VHROSV				
C	3.	<i>Economie</i>		
C	3.1	Economische ontwikkeling	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	3.4	Economische promotie	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	8.	<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>		
C	8.1	Ruimtelijke ordening	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Wethouder Brands	Erik Peeters
C	8.3	Wonen en bouwen	Wethouder Brands	Erik Peeters
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie				
D	4.	<i>Onderwijs</i>		
D	4.1	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
D	4.2	Onderwijshuisvesting	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
D	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
D	5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>		
D	5.1	Sportbeleid en activering	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
D	5.2	Sportaccommodaties	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
D	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Wethouder Brands	Anne-Marie de Gouw
D	5.4	Musea	Wethouder Brands	Anne-Marie de Gouw
D	5.5	Cultureel erfgoed	Wethouder Brands	Anne-Marie de Gouw
D	5.6	Media	Wethouder Brands	Anne-Marie de Gouw
D	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Brands	Erik Peeters

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder
Programma E - Sociaal domein				
E	6.	<i>Sociaal domein</i>		
E	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.3	Inkomensregelingen	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.4	WSW en beschut werk	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.5	Arbeidsparticipatie	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.712	Begeleiding (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.713	Dagbesteding (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.762	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.791	PGB Wmo	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.792	PGB Jeugd	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.811	Beschermd Wonen (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.821	Jeugdbescherming	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.822	Jeugdreclassering	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
E	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
Programma F - Volksgezondheid en milieu				
F	7.	<i>Volksgezondheid en milieu</i>		
F	7.1	Volksgezondheid	Wethouder Willems	Anne-Marie de Gouw
F	7.2	Riolering	Wethouder Brands	Erik Peeters
F	7.3	Afval	Wethouder Brands	Erik Peeters
F	7.4	Milieubeheer	Wethouder Brands	Erik Peeters
F	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Wethouder Brands	Erik Peeters

Bijlage B - Overzicht van reserves & voorzieningen

Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029

Nummer	SALDO VAN REKENING						
980310	Saldo van de rekening algemene dienst	-3.018.237	0	0	0	0	0
	TOTAAL SALDO VAN REKENING	-3.018.237	0	0	0	0	0

	ALGEMENE RESERVES						
980011	Algemene reserve	11.747.421	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028
980061	Algemene reserve grondbedrijf	2.074.370	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
	TOTAAL ALGEMENE RESERVES	13.821.791	16.840.028	16.840.028	16.840.028	16.840.028	16.840.028

	OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
980230	Egalisatiereserve Boecult	70.653	70.653	70.653	70.653	70.653	70.653
980237	Vitaal Buitengebied Boekel	392.608	185.883	141.883	106.883	106.883	106.883
980239	Egalisatiereserve Stg. Speeltrein	83.469	83.469	83.469	83.469	83.469	83.469
980242	Herplantverplichtingen	129.055	129.055	129.055	129.055	129.055	129.055
	TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	675.785	469.060	425.060	390.060	390.060	390.060

	VOORZIENINGEN						
980410	Wegbeheer	813.551	94.662	163.625	275.842	352.951	578.765
980411	Onderhoud gebouwen	319.480	253.189	204.779	122.055	267.660	20.457
980412	Pensioenverplichtingen	1.247.032	1.307.032	1.307.032	1.307.032	1.307.032	1.307.032
980413	Verliesgevende complexen	9.563.000	9.563.000	9.563.000	9.563.000	9.563.000	9.563.000
980414	Gemeentelijk rioleringsplan	1.376.178	1.376.178	1.376.178	1.376.178	1.376.178	1.376.178
980415	Afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0
980417	Verlof sparen	13.506	13.506	13.506	13.506	13.506	13.506
980510	Dubieuze debiteuren	81.114	81.114	81.114	81.114	81.114	81.114
	TOTAAL VOORZIENINGEN	13.413.860	12.688.681	12.709.234	12.738.726	12.961.441	12.940.052

Bijlage D - Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving	2025	2026	2027	2028
SPECIFICATIE Lasten					
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	85.000	14.000	2.500	0
A1	Cursussen, studiebijeenkomst - Raad	0	5.000	0	0
A2	Vervanging hardware - Raad	0	7.000	0	0
A3	Cursussen, studiebijeenkomst - Wethouders	0	2.000	0	0
A4	Strategische visie	10.000	0	0	0
A5	Verzekeringen	0	0	2.500	0
A6	Inhuur commissie griffier	75.000	0	0	0
B	Verkeer en vervoer	0	0	0	0
	-	0	0	0	0
C	Economie & VHROSV	242.500	135.000	50.000	50.000
C1	Aanpak de Elzen	50.000	0	0	0
C2	Opstellen VVB - beleid	35.000	35.000	0	0
C3	Omgevingsvisie	100.000	50.000	0	0
C4	Omgevingsplan kommen	50.000	50.000	50.000	50.000
C5	Duurzame verstedelijking regio 's-Hertogenbosch	7.500	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	17.500	0	10.000	0
D1	Feestverlichting	0	0	10.000	0
D2	Bijdrage Peelrandbreuk	17.500	0	0	0
E	Sociaal domein	288.000	0	0	0
E1	Beschermd wonen	271.000	0	0	0
E2	Subsidie Supermarkt Venhorst	17.000	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
	-				
Totaal incidentele lasten		633.000	149.000	62.500	50.000

Toelichting

A1	Betreft eenmalige extra budget cursussen (enz.) voor de raadsleden.
A2	Betreft eenmalige kosten voor vervangen van de hardware voor raadsleden.
A3	Betreft eenmalige extra budget cursussen (enz.) voor de wethouders.
A4	Betreft eenmalige kosten voor opstellen strategische visie.
A5	Betreft eenmalige kosten voor taxatie herbouwwaarde brandverzekering.
A6	Betreft eenmalige (meer)kosten voor de inhuur van de commissie griffier.
C1	Betreft eenmalige kosten voor aanpak de Elzen
C2	Betreft kosten voor het opstellen VVB - beleid.
C3	Betreft kosten voor het opstellen van de omgevingsvisie.
C4	Betreft kosten voor opstellen omgevingsplan kommen.
C5	Betreft eenmalige kosten voor regionale bijdrage aan regio 's-Hertogenbosch inzake duurzame verstedelijking.
D1	Betreft eenmalige kosten voor van de feestverlichting.
D2	Betreft kosten inzake Peelrandbreuk (Geopark).
E1	Betreft eenmalige kosten inzake beschermd wonen.
E2	Betreft eenmalige kosten voor subsidie Supermarkt Venhorst.

Programma Omschrijving	2025	2026	2027	2028

SPECIFICATIE Baten

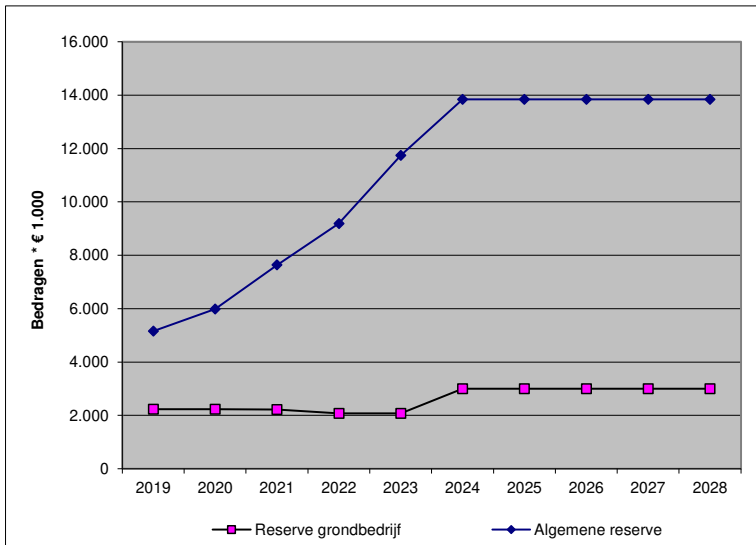
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	0	0	0	0
	-				
B	Verkeer en vervoer	0	0	0	0
	-				
C	Economie & VHROSV	38.000	0	0	0
C1	Inbreng gemeentegrond	38.000	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
	-				
E	Sociaal domein	321.000	0	0	0
E1	Beschermde wonen	271.000	0	0	0
E2	Vergoeding voor personeel - VIA	50.000	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
	-				
	Totaal incidentele baten	359.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten	359.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten	-633.000	-149.000	-62.500	-50.000
	Saldo incidentele baten/lasten	-274.000	-149.000	-62.500	-50.000

Toelichting

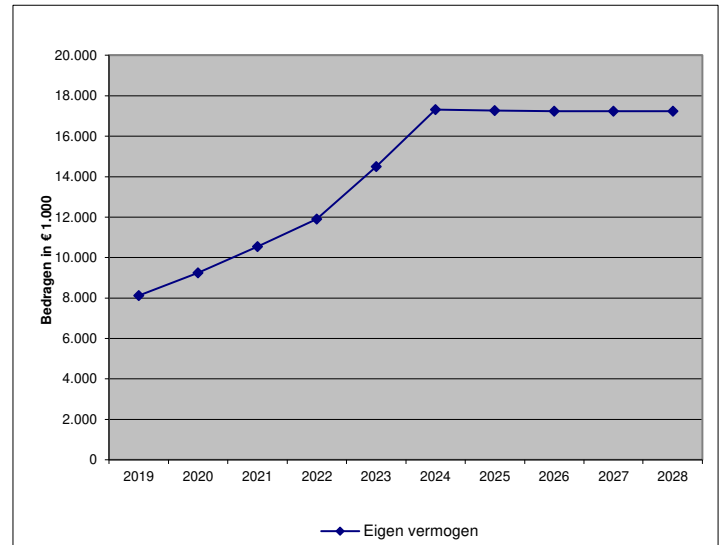
C1	Betreft eenmalige inbreng van gemeentegrond.
E1	Betreft eenmalige uitbetaling regionale reserve bescherm wonen vanuit de gemeente Oss.
E2	Betreft eenmalige vergoeding voor de inzet van personeel in de regio inzake VIA.

Bijlage E - Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen

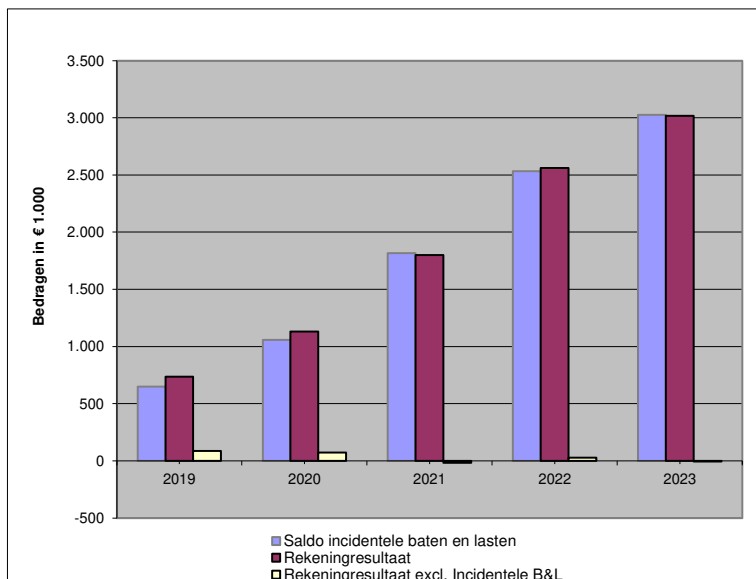
	2019 31-dec	2020 31-dec	2021 31-dec	2022 31-dec	2023 31-dec	2024 31-dec	2025 31-dec	2026 31-dec	2027 31-dec	2028 31-dec
Algemene reserve vast	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	0	0	0	0	0	0
vrij	4.154.421	4.987.586	6.636.463	8.187.473	11.747.421	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028
SUBTOTAAL	5.154.421	5.987.586	7.636.463	9.187.473	11.747.421	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028	13.840.028
Bestemmingsreserves	731.035	1.028.559	677.017	645.031	675.785	469.060	425.060	390.060	390.060	390.060
Grondbedrijf vast	401.261	401.261	0	0	0	0	0	0	0	0
vrij	1.673.110	1.673.110	2.074.370	2.074.370	2.074.370	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
fondsvorming	158.869	153.743	147.918	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	2.233.240	2.228.114	2.222.288	2.074.370	2.074.370	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Reserves / EV TOTAAL (excl. rekeningresultaat)	8.118.695	9.244.258	10.535.768	11.906.874	14.497.576	17.309.088	17.265.088	17.230.088	17.230.088	17.230.088
Rekeningresultaat	737.522	1.130.523	1.800.637	2.559.947	3.018.237					
Reserves / EV TOTAAL (incl. rekeningresultaat)	8.856.217	10.374.781	12.336.404	14.466.821	17.515.813					
Incidentele baten	1.486.000	1.325.000	2.942.000	7.259.000	5.326.000					
lasten	836.000	267.000	1.125.000	4.727.000	2.301.000					
SALDO	650.000	1.058.000	1.817.000	2.532.000	3.025.000					
Rekeningresultaat (excl. incidentele B&L)	87.522	72.523	-16.363	27.947	-6.763					
SALDO mutatie eigen vermogen	854.301	1.518.564	1.961.623	2.130.417	3.048.992					

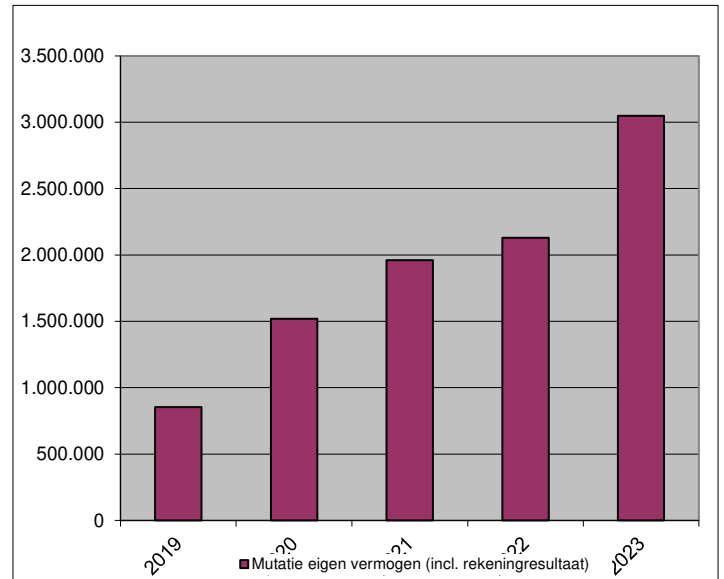
Figuur 1: ontwikkeling van de algemene reserve en reserves grondbedrijf

Figuur 2: ontwikkeling van de reserves / eigen vermogen

Figuur 3: incidentele baten versus rekeningresultaat

Figuur 4: mutatie eigen vermogen

Bijlage F - Begrotingsgegevens EMU 2025

Gemeenten zijn met ingang van de begroting 2006 verplicht om het EMU-saldo over jaar T-1, T en T+1 in de begroting op te nemen, zodat de gemeenteraad inzicht heeft in het EMU-saldo.

Onderstaande standaardtabel is hiertoe uitgeleverd. Conform artikel 71 van het BBV (informatie voor derden) dienen de EMU-gegevens vóór 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar aan het CBS en de toezichthouder te worden gezonden.

Bedragen x € 1.000		2024 (T-1)	2025 (T)	2026 (T+1)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, art 17c)	448	1.333	85
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.179	1.239	1.320
+ 3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	665	605	605
- 4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	3.848	485	70
+ 5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
+ 6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
- 7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
+ 8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord			
- 9	Betalingen ten laste van de voorzieningen, voorzover deze transacties met derden betreffen	463	584	576
- 10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten			
- 11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
Berekend EMU-saldo		-2.018	2.107	1.364

Bijlage G - Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2025-2028

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2026	31-12-2026	1-1-2027	31-12-2027	1-1-2028	31-12-2028
Vaste activa								
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	28.405	27.652	27.652	26.402	26.402	32.805	32.805	33.694
Financiële vaste activa	460	460	460	460	460	460	460	460
Totaal vaste activa	28.865	28.112	28.112	26.862	26.862	33.264	33.264	34.154
Vlottende activa								
Voorraden	2.134	3.665	3.665	7.152	7.152	4.634	4.634	-336
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.512	3.512	3.512	3.512	3.512	3.512	3.512	3.512
Liquide middelen	3.067	6.664	5.296	1.833	1.883	6	6	6
Overlopende activa	771	771	771	771	771	771	771	771
Totaal vlottende activa	9.484	14.612	13.244	13.268	13.318	8.923	8.923	3.953
TOTAAL ACTIVA	38.349	42.724	41.356	40.130	40.180	42.188	42.188	38.107

PASSIVA	1-1-2024	31-12-2024	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2026	31-12-2026	1-1-2027	31-12-2027
Vaste passiva								
Eigen vermogen	17.309	18.634	17.265	17.180	17.230	17.057	17.230	16.609
Voorzieningen	3.031	3.052	3.052	3.081	3.081	3.304	3.304	3.282
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	11.063	14.093	14.093	12.923	12.923	11.753	11.753	10.583
Totaal vaste passiva	31.403	35.778	34.410	33.184	33.234	32.114	32.287	30.474
Vlottende passiva								
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.964	3.964	3.964	3.964	3.964	7.092	6.919	4.651
Overlopende passiva	2.982	2.982	2.982	2.982	2.982	2.982	2.982	2.982
Totaal vlottende passiva	6.946	6.946	6.946	6.946	6.946	10.074	9.901	7.633
TOTAAL PASSIVA	38.349	42.724	41.356	40.130	40.180	42.188	42.188	38.107

Bijlage H - Staat van opgenomen geldleningen

Stand 01-01-2025	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2025	Stand 01-01-2026	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2026
€ 160.000	€ 0	€ 6.030	€ 40.000	€ 120.000	€ 120.000	€ 0	€ 4.290	€ 40.000	€ 80.000
€ 1.080.000	€ 0	€ 36.286	€ 180.000	€ 900.000	€ 900.000	€ 0	€ 29.563	€ 180.000	€ 720.000
€ 2.250.000	€ 0	€ 63.147	€ 250.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 0	€ 56.059	€ 250.000	€ 1.750.000
€ 7.500.000	€ 0	€ 45.565	€ 500.000	€ 7.000.000	€ 7.000.000	€ 0	€ 42.405	€ 500.000	€ 6.500.000
€ 0	€ 4.000.000	€ 65.000	€ 0	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 0	€ 126.750	€ 200.000	€ 3.800.000
€ 10.990.000	€ 4.000.000	€ 216.028	€ 970.000	€ 14.020.000	€ 14.020.000	€ 0	€ 259.067	€ 1.170.000	€ 12.850.000

Stand 01-01-2027	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2027	Stand 01-01-2028	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2028
€ 80.000	€ 0	€ 2.550	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 0	€ 810	€ 40.000	€ 0
€ 720.000	€ 0	€ 22.840	€ 180.000	€ 540.000	€ 540.000	€ 0	€ 16.117	€ 180.000	€ 360.000
€ 1.750.000	€ 0	€ 48.972	€ 250.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 0	€ 41.884	€ 250.000	€ 1.250.000
€ 6.500.000	€ 0	€ 39.245	€ 500.000	€ 6.000.000	€ 6.000.000	€ 0	€ 36.085	€ 500.000	€ 5.500.000
€ 3.800.000	€ 0	€ 120.250	€ 200.000	€ 3.600.000	€ 3.600.000	€ 0	€ 113.750	€ 200.000	€ 3.400.000
€ 12.850.000	€ 0	€ 233.857	€ 1.170.000	€ 11.680.000	€ 11.680.000	€ 0	€ 208.646	€ 1.170.000	€ 10.510.000

Bijlage I - Beleidsindicatoren

Beleidsveld (Taakveld)	Naam Indicator	Eenheid	Boekel	Jaar
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,49	2025
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,49	2025
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	730	2025
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	12%	2025
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% % van totale lasten	10%	2025
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	5	2023
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	2023
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	4	2023
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	2023
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,5	2023
3. Economie	Funciemenging	%	47,1	2023
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	181,7	2023
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	9,6	2023
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	12	2023
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,2	2023
5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-wekelijkse sporters	%	40,7	2022
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	559,1	2023
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1	2022
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2	2022
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	76,8	2023
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Geen data	2022
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	144,7	2023
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	111	2023
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	11,8	2023
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,5	2023
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Geen data	2023
6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	620	2023
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	26,8	2022
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	57,5	2022
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	398	2023
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	11,8	2022
8. Vhrosv	Demografische druk	%	72,9	2024
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	1132,17	2024
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	1139,69	2024

Bron:<http://www.waarstaatjegemeente.nl> - d.d. 23.07.2024